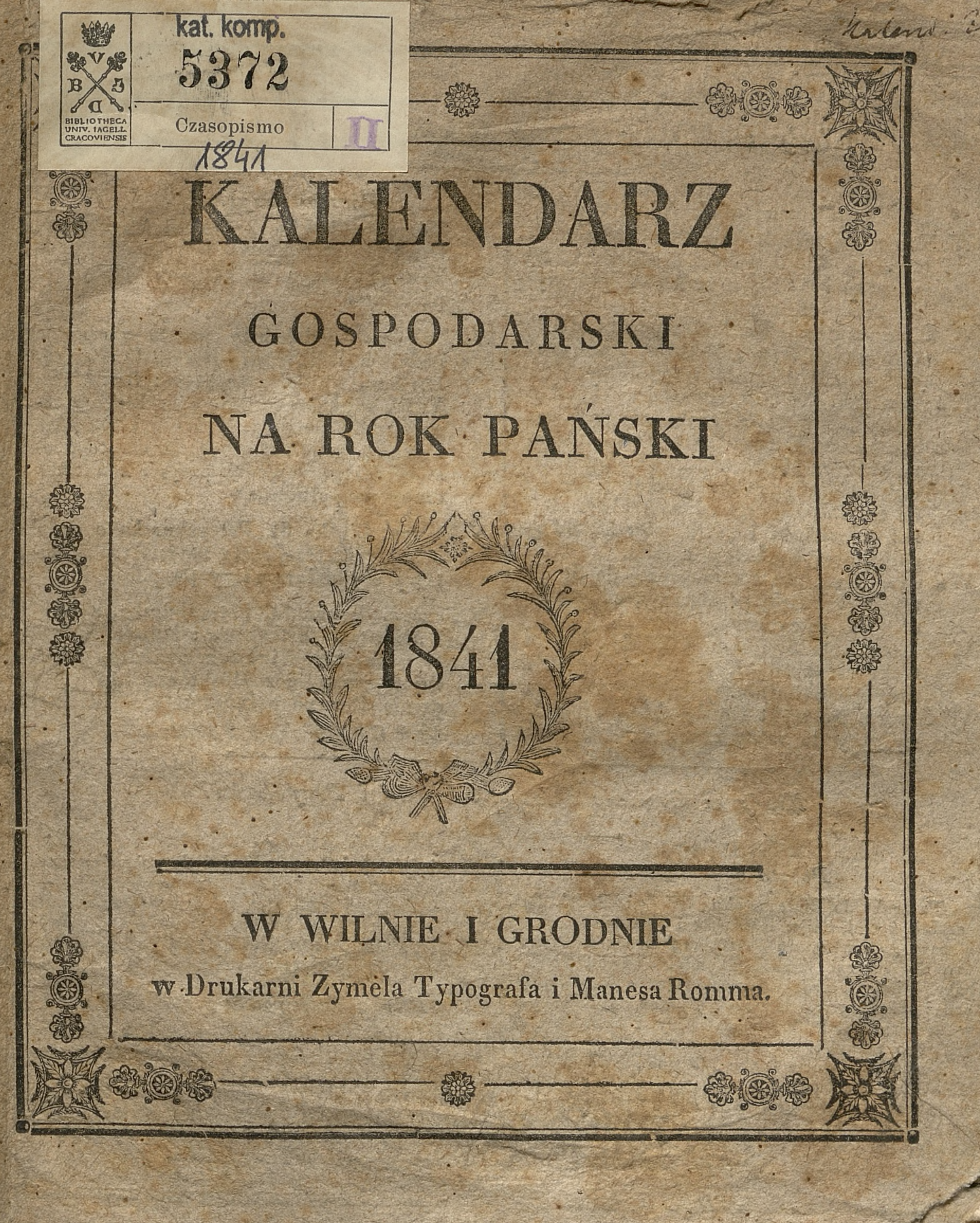

KALENDARZ
GOSPODARSKI
NA ROK PAŃSKI

1841

W WILNIE I GRODNIE
w Drukarni Zymela Typografa i Manesa Romma.

WIADOMOŚĆ
Kiedy w Wilnie Poczta Odchodzi i Przychodzi?

Poczta odchodzi.

W Niedzielę. Na trakty: St. Peterzburski Dyneburski, Ryżski, Taurogeński, Kowieński i Wiłkomierski, od godziny 9 do 12tey rano.

W Poniedziałek. Na Extra-pocztę do Peterzburga, Rygi, Mitawy, i do Trok, od godziny 9tey do 12tey rano.

We Wtorek. Na trakt Moskiewski, od godziny 3ciey do 6tey po południu.

We Srzodę. Na lekką do St. Peterzburga, i na trakty: Dyneburski, Taurogeński i Grodzienski; również ciężkie poczty do St. Peterzburga, i na trakty: Ryżski, Kowieński i Wiłkomierski, od godziny 9tey do 12tey z rana.

We Czwartek. Na Extra-pocztę do St. Peterzburga, Rygi i Mitawy, od godziny 9tey do 12tey rano.

W Piątek. Do Swięcian i Widz, oraz na trakt Moskiewski, od godzi: 3ciey do 5tey po południu.

W Sobotę. Na trakt Grodzieński, od godziny 9tey do 12tey rano.

Poczta przychodzi.

We Wtorek. Lekka poczta z St. Peterzburga, i z traktow: Dyneburskiego i Taurogeńskiego o godzinie 7mey po południu.

We Srzodę. Grodzieńska poczta z rana o godzinie 4tey. Extra-poczta St. Peterzburska i ciężka z traktow: Ryżskiego, Wiłkomierskiego i Kowieńskiego z rana o godzinie 5tey. Z Widz i Swięcian z rana o godzinie 11tey. Z traktu Moskiewskiego o godzi: 5tey, i z Trok o 8mey po południu.

W Piątek. Ciężka St. Peterzburska o godz: 3ciey i Extra-poczta ztąd, Rygi i Mitawy o godzinie 11tey po południu.

W Sobotę. Lekka St. Peterzburska, z Rygi i Mitawy. Z traktow: Kowieńskiego, Dyneburskiego i Taurogeńskiego o godzinie 7mey i z Moskiewskiego o godzinie 5tey po południu; Grodzieńskiego o godzinie 4tey z rana.

Kiedy w Grodnie Poczta Odchodzi i Przychodzi?

Poczta odchodzi.

Na trakt do Białegostoku, Wołyń, Podol, Bessarabiją i Gubernije: Kijowską i Chersońską; przez Brześc do Królestwa Polskiego; przez Radziwiłłow do Austryi, Italii, Rzymu, Saxonii, Szwaycaryi i innych Państw w tey stronie położonych; przez Skulany do Turcyi, a także do Brześcia. w Niedzielę od 8mey do 10tey i Czwartek od 8mey do 12tey godziny z rana.

Na trakt do obu Stolic, Wilna, Białey-Rusi, Mało-Rossyi, Kurlandyi, i całey Rossyi, Lidy, a także przez Taugenrogen do Prus, Francyi, i innych krajow w tey stronie położonych; przez Kowno do Królestwa Polskiego; przez St. Peterzburg do Anglii, Szwecyi, Norwegii i Danii, w Poniedziałek i Czwartek od 8 do 12 godz: rano.

Korrespondencyja zaś przez Wołkowysk do Prużan, Kobrynia, Słonima i Nowogródka; równie do Pińska, Nieświża, Słucka i Bobróyska, przyymuje się tylko raz w tydzień, to jest: w Piątek od godziny 8mey do 12tey rano.

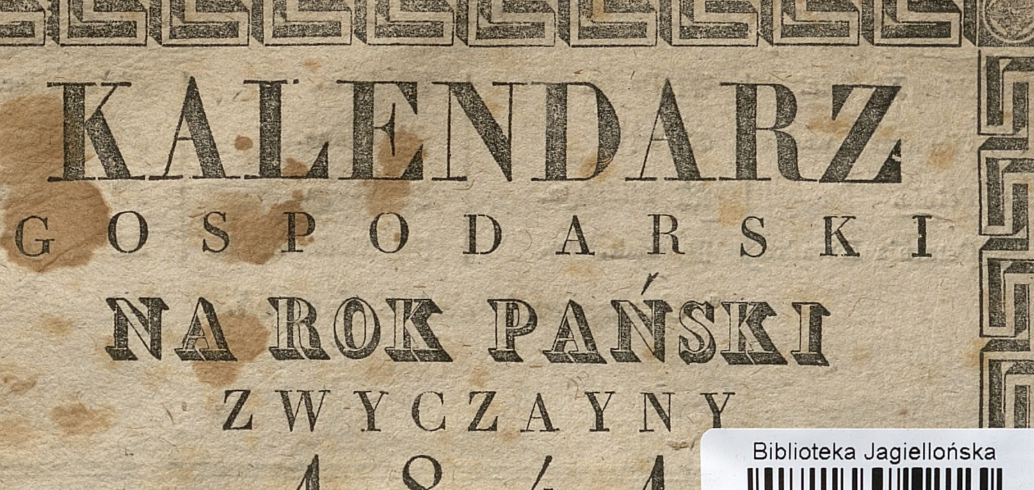
Zkąd i kiedy poczta przychodzi?

Z Białegostoku, Wołynia, Królestwa Polskiego i innych Miast i krajow w tey stronie położonych, we Wtorek i Piątek.

Z Wilna, obu Stolic i innych Miast w tey stronie położonych, w Niedzielę i Czwartek.

Z Wołkowyska, Słonima, Nowogródka, Prużany i Kobrynia, we Wtorek z rana.

KALENDARZ
GOSPODARSKI
NA ROK PAŃSKI
ZWYCZAYNY
1841.

Zawierający w sobie dni 365, oraz Swięta Rzymskie i Ruskie z oznaczeniem dni galowych; Epochy znakomitsze; odmiany xiężyca; tabelę wschodu i zachodu słońca; Rzecz o gospodarstwie w Litwie; o chorobie jagniąt; wiadomości i doświadczenia gospodarskie i astronomiczne; sposoby kuchenne i lekarskie; anekdoty, wiersze i ciekawe rozmaitości; dokończenie o pająkach i osobliwości; odchod i przychod poczt w Wilnie i Grodnie; pryncypalnieysze jarmarki, oraz święta i posty Staro-Zakonnych.

МѢСЯЦОСЛОВЪ
хозяйственный
НА 1841 ГОДЪ,
Который есть простымъ и содержитъ въ себѣ 365 дней.

W WILNIE I GRODNIE
w Drukarni Zymela Typografa i Manesa Romma.

ODMIANY XIĘŻYCA I ZNAKI ZODYATYCZNE.

Nów Xiężyca.	Baran.	Lew.	Strzelec.
Pierwsza Kwadra.	Byk.	Panna.	Koziorożec.
Pełnia.	Bliźnięta.	Waga.	Wodnik.
Ostatnia Kwadra.	Rak.	Niedźwiadek.	Ryby.

* *Oznaczenie dni Galowych.*

Pozwolono drukować pod warunkiem złożenia po wydrukowaniu exemplarzy prawem przepisanych, w Komitecie Cenzury. 1840 roku 23 Kwietnia.

Cenzor, Sowietnik Cesarskiey Wileńskiey Medyko-Chirur: Akademii, Radzca Kollegialny i Kawaler

Jan Waszkiewicz.

ОТМѢНЫ МѢСЯЦА И ЗНАКИ НЕБЕСНЫЯ.

Новый мѣсяцъ.	Овенъ.	Левъ.	Стрѣлецъ.
Первая четверть.	Телецъ.	Дѣва.	Козерогъ.
Полный мѣсяцъ.	Близнецы.	Вѣсы.	Водолей.
Послѣдняя четв.	Ракъ.	Скорпіонъ.	Рыбы.

LICZBY ZWRÓTOW KALENDARSKICH.

Podług Starego Kalendarza.			Podług Nowego Kalendarza.
XVIII.	Złota Liczba	XVIII.	
II.	Okrąg Słońca	II.	
XVIII.	Epakta	VII.	
XIV.	Poczet Rzymski	XIV.	
E.	Litera Niedzielna	C.	

ROK PERYODU JULIUSZOWEGO 6554.

Męsopustu od Nowego roku do Popielcu Niedziel 6.

RUCHOME ŚWIĘTA:

RZYMSKIE.

Niedzie: Starozapust.	26 Jan: vs. 7 Lut: ns.
Popielec	12 Febr: vs. 24 Lut: ns.
Wielkanoc . . .	30 Mar: vs. 11 Kwie: ns.
Krzyż: dni 5, 6, 7 Maj.	vs. 17, 18, 19 Maj. ns.
Wniebowstą: Pańsk:	8 Maj. vs. 20 Maj: ns.
Zielone Swiątki . .	18 Maj. vs. 30 Maj. ns.
Boże Ciało . . .	29 Maj. vs. 10 Czer: ns.
Niedziel po Zielonych Swiątk:	27 vs. 25 ns.
Niedziela I. Adwen:	30 Nov: vs. 28 List: ns.

RUSKIE.

Недѣля Мясопустная . . .	2 Февраля.
Недѣля Сыропустная . . .	9 Февраля.
Пасха Христова	30 Марта.
Вознесеніе Господне	8 Маія.
Пятдесятница	18 Маія.
Мясопустъ Петровъ	25 Маія.
Петрова поста . .	4 Недѣ: и 6 дней.
Мясопустъ Спасовъ	31 Іюля.
Мясопустъ Филиповъ . . .	13 Ноября.

Wielkanoc Ruska razem z Rzymską.

SUCHEDNI PRZYPADAJĄ:

V. S. Pierwsze, w Lutym 19, 21 i 22.
Drugie, w Maju 21, 23 i 24.
Trzecie, w Wrześniu 17, 19 i 20.
Czwarte, w Grudniu 17, 19 i 20.

N. S. Pierwsze, w Marcu 3, 5, 6.
Drugie, w Czerwcu 2, 4, 5.
Trzecie, w Wrześniu 15, 17, 18.
Czwarte, w Grudniu 15, 17, 18.

ЧИСЛО ЛѢТЪ.

Отъ сотворенія Міра по Греческимъ хронографамъ	7349	годъ.
Отъ Юліянскаго Періода	6554	годъ.
Отъ сотворенія Міра по Римскимъ хронографамъ	5790	годъ.
Отъ ——— ——— Еврейскимъ ———	5601	годъ.

ЧИСЛО ВОЗВРАТОВЪ МѢСЯЦОСЛОВНЫХЪ.

Индыктъ	ДІ.	14.
Кругъ Солнцу	ГІ.	13.
Вруцелѣто	В.	2.
Кругъ Лунѣ	ЕІ.	15.
Основаніе	ИІ.	18.
Епакта	Г.	3.
Ключь граный	З.	7.

Мясоястіе продолжается 5 Недѣль и 5 дней.

Od Stworzenia świata podł: Grekow 7349
— — — — Rzymian 5790
— — — — Zydow - 5601
Od Potopu podług Grekow - - - 5107
— — — Rzymian - - - 4134
Od początku Monarchii Assyryyskiey 4071
Od — Rzymian - - - - - 3987
Od — Królestwa Sycyońskiego 3930
Od — — Argoskiego - 3697
Od — — Ateńskiego - 3397
Od — — Koryntckiego 3366
Od — — Spartańskiego 3357
Od — — Tebańskiego - 3334
Od — — Miceńskiego - 3175
Od — — Izraelskiego - 2935
Od — — Macedońskiego 2655
Od — Monarchii Greckiey - - 2169
Od — Królestwa Egiptskiego - 2149
Od przyjęcia przez Oktawiana od Senatu tytułu Augusta Cesarza Rzymskiego - - - - - - - 1868
Od Narodzenia Chrystusa Pana w Betlejem Judzkiém 25 Decembra r. 37 i ostatniego panowania Heroda Askalonity, a 40 roku panowania Augusta Cesarza Rzymskiego - - 1841
Od Śmierci Krzyżowey Chrystusa P. 1808
Od początku Państwa Francuzkiego 1421
Od całkowitego opanowania Państwa Rzymskiego przez Odoakra wodza, który zebrawszy w jedno Herulow, Lettow, Scirrow i Turcilingow, przeszedł Panonię i Prowincyje Rzymskie najechał - 1371
Od Począt: Królestwa Włoskiego - 1365
Od — Państwa Polskiego - - 1291
Od — — Hiszpańskiego - 1099
Od — Królestwa Węgierskiego 1097
Od — Państwa Rossyyskiego - 980
Od — Królestwa Polskiego - - 843
Od — — Portugalskiego 731
Od zniesienia do szczętu Narodu Jacwingow, którzy wybiwszy się z pod panowania Ruskiego a powinowactwem z Litwinami, nieprzestannie krwawe z Polakami prowadził woyny. (Mieszkali oni na Podlasiu i na Polesiu, a stolica ich była Drohiczyn), przez Bolesława Wstydliwego Xcia Polskiego - - - - - - - - - 577
Od początku Państwa Ottomańskiego - - - - - - - - - 541
Od wydania Edyktu przez Sygfryda von Feuchtvagen Mistrza Krzyżackiego, który mieszkańcom Prus Litewskich, zakazał mówić po Litewsku, a uczyć się po niemiecku, aby nikomu z pospólstwa niedawano ślubu, ogłosił za niezdatnych do urzędow i aby po Sądach nie innym oddawana była sprawiedliwość tylko niemieckim - - - - - - - - - - - 531
Od wypadnienia wielkiego śniegu w Polszcze i Litwie, który gdy na zbożu posianém przez 5 dni wysoko leżał, nad nadzieję oraczów strwożonych, dziwna bujność i obfitość wszystkiego, jako po naylepszym nawozie stała się (d. 23 kwiet.) - - - - - - 507
Od złączenia wszystkich Xięstw w Rossyi - - - - - - - - 377
Od Narodzenia Jego Imperatorskiey Mości Cesarza Wszech Rossyy i Króla Polskiego NIKOŁAJA PAWŁOWICZA - - - - - - 45
Od Wstąpienia na Tron Rossyyski Nayjaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyy i Króla Polskiego NIKOŁAJA PAWŁOWICZA - - - 16
Od Wstąpienia na Tron Polski - - 16
Od Szczęśliwey Koronacyi Jego Imperatorskiey Mości NIKOŁAJA PAWŁOWICZA Samowładnącego Całą Rossyją i Jey Imperatorskiey Mości ALEXANDRY TEODOROWNY w Moskwie na Cesarstwo Rossyyskie - - - - - - - 15
Od Szczęśliwey Koronacyi w Warszawie na Królestwo Polskie - - - 12

JANUARIUS, ЯНВАРЬ, STYCZEN ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	*Благословиши вѣнецъ лѣта благости твоея Господи!* Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Luty w Styczniu.
		Nazwane jest Imie Jego JEZUS. Luc. 2.			
1	S.	NOWY ROK Fulgen.	ОБРѢЗАН. ГОСП.	13	Hilaryusza Pap.
2	C.	Makarego Opata.	Сілвестра Папы Р.	14	Hilarego Opata.
3	P.	Daniela M. i Genowefy.	С. Мучен. Гордія.	15	Pawła I Pust.
4	S.	Tytusa Biskupa i Mę.	Преп. Ѳеоктиста.	16	Marcella Papie.
		Iż Nazareńskim będzie nazwany. Mat. 2.			Joan. 2.
5	N.	Po Now. Ro. Telesfora.	Н. предъ Богоявлє.	17	N. 2 po 3 Król.
6	P.	Trzech Królow.	Богоявлен. Господ.	18	Kated. S. Piotra.
7	W.	Julijana i Lucyjana.	*Соб. С. Іоанна Крес.*	19	Ferdynan. Kró.
8	S.	Rygoberta i Seweryn.	Емеліана Исповѣдн.	20	Fabija. i Sebasty.
9	C.	Marcyjanny Pan. i Mę.	Мучени. Полуевкта.	21	Agnieszki Pan.
10	P.	Agatona i Wilhelma.	Григорія Еп. Нуеск.	22	Wincente. Mę.
11	S.	Hygina Pap. i Męcz.	*Преподоб. Ѳеодосія.*	23	Zaśl. P. M. Jana.
		Należli Go w Kościele siedzącego. Luc. 2.			Mat. 8.
12	N.	1 po 3 Król. Raynold.	Н. 1 по Богоявлен.	24	N. 3 po 3 Król.
13	P.	Hilaryusza i Felixa.	Мучен. Стратоника.	25	Nawr. S. Pawła.
14	W.	Hilarego i Anastazyi.	Препо. Отецъ въ Сін.	26	Polikarpa Bisk.
15	S.	Pawła Pierw. Pustel.	Препо. Іоанна Кущ.	27	Jana Złotouste.
16	C.	Marcella Pap. i Stefan.	Ап. Петра Веригъ.	28	Ildefo. i Karol.
17	P.	Antoniego Opata i Pus.	*Пр. Антонія Велик.*	29	Franciszka Sal.
18	S.	Katedra S. Piotra w R.	Аѳанасія и Кvрілла.	30	Martyny Panny.
		Cokolwiek wam rzecze, to czyńcie. Joan. 2.			Mat. 8.
19	N.	2 po 3 Król. N. Im. Jez.	Н. 2 по Богоявлен.	31	N. 4 po 3 Król.
20	P.	Fabijana i Sebastyjan.	*Пр. Евѳvмія Велик.*	1	*Feb.* Ig. B. *Wig.*
21	W.	Agnieszki Pan. i Mę.	Преподо. Максима.	2	Grom. N. M. P.
22	S.	Wincentego i Anastaz.	Премуч. Анастасія.	3	Błażeja B. i Mę.
23	C.	Zaślu. N. M. P. i Jana.	Священмч. Климента.	4	Andrzeja i Wer.
24	P.	Tymoteusza Biskupa.	Пр. Матери Ксеніи.	5	Agaty Pa. i Mę.
25	S.	Nawróc. S. Pawła Apo.	*Григорія Богослова.*	6	Teofila i Dorot.
		Co tu stoicie cały dzień próżnujący? Mat. 20.			Mat. 20.
26	N.	Starozapust. Polikar.	Н. 3 по Богоявлен.	7	N. Starozapust.
27	P.	Jana Złotoustego Bis.	*Воз. Мо. С. Іоан. Зл.*	8	Jana z Matty.
28	W.	Ildelfonsa i Karola Ces.	Преподо. Ефрема.	9	Apolonii P. i M.
29	S.	Franciszka Salez. Bis.	Пр. Мо. С. Ігнатія Бо.	10	Scholastyki Pan.
30	C.	Martyny i Adelgundy.	Трехъ Святителей.	11	Lucyusza i Eufr.
31	P.	Piotra Nol. i Marcelli.	Чудо. Кvра и Іоан.	12	Gaudentego Mę.

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak wodnika dn. 8 go. 5 min. 5 rano.

Ostatnia kwad. dn. 2 god. 2 mi. 3 po południu.

Nów dn. 10 go. 6 min. 36 wieczorem.

Pierw. kwa. dn. 18 go. 12 mi. 28 po południu.

Pełnia dn. 25 godz. 3 min. 33 rano.

Sentencyje.

Krótkie trzy przestrogi.

I, Milcz dla cnot, a milcz oczyma, uszyma i ustami; bo bez milczenia żadney cnoty nie nabędziesz.

II, Modl się dla łask, a modl się pobożnie mysląc, uważnie mówiąc, przykładnie czyniąc; bo bez takiey modlitwy ła-

FEBRUARIUS, ФЕВРАЛЬ, LUTY ma dni 28.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Marzec w Lutym.	B.Z.Z.
1	S.	Ignacego Bi. i M. *Wig.*	Мученика Трνфона.	13	Jordana i Fuski.	
Wamci dano poznać tajemnicę Król. Boże. Luc. 8.					Luc. 8.	
2	N.	Mięsop. Grom. N. M. P.	Н. Мясоп. Стрѣ. Гос.	14	N. Mięsopustna.	
3	P.	Błażeja Bis. i Męczeń.	*Сνмеона и Анны.*	15	Fausty. i Jowita.	
4	W.	Andrzeja i Weroniki.	Преподоб. Ісідора.	16	Julijanny P. M.	
5	S.	Agaty Panny i Męcz.	Мученицы Агафіи.	17	Polikarpa Bisku.	
6	C.	Teofila i Doroty Pan.	Пре. Вокула Смνрнс.	18	Konstancyi Pan.	
7	P.	Romualda Opata.	Пр. Пареенія Еписк.	19	Konrada Wyz.	
8	S.	Jana z Matty i Rychar.	*Великомуч. Өеодора.*	20	Eucharego Bisk.	
Co chcesz, abym ci uczynił? Luc. 18.					Luc. 18.	
9	N.	Zapustna. Apolonii.	Н. Сыропустная.	21	N. Zapustna.	
10	P.	Scholastyki Panny.	Муч. Харл. *I д. пос.*	22	Paschazego Bis.	
11	W.	Lucyusza i Eufrozyny.	Священмуч. Власія.	23	Fulgente. Wyz.	
12	S.	Gauden. i Eul. *Popiel.*	Мелетія и *Алексія.*	24	Macieja A. *Pop.*	
13	C.	Jordana, Julija. i Fuski.	Препо. Мартиніанз.	25	Flawiana Męcz.	
14	P.	Walentego Kapł. Mę.	Препо. Кνрілла Еп.	26	Alexandra Bisk.	
15	S.	Faustyna i Jowita, Mm.	Апостола Онисима.	27	Fortun. i Anast.	
Panu Bogu twemu kłaniać się będziesz. Mat. 4.					Mat. 4.	
16	N.	1 Wstępna. Julijanny.	Недѣля 1 Поста.	28	N. 1 Wstępna.	
17	P.	Polikarpa i Sabina Bis.	*М. Өеодора Тνрона.*	1	*Mar.* Albina Bi.	
18	W.	Konstancyi i Zuzanny.	Льва Папы Римска.	2	Heleny i Amélii.	
19	S.	Konrada i Gabi. *Such.*	Апостола Архіппа.	3	Kunegundy *Su.*	
20	C.	Eucharego Biskupa.	Пр. Льва Катанска.	4	Kazimierza Kr.	
21	P.	Eleonory Panny. *Such.*	Еνстафія Архіепи.	5	Fryderyka. *Su.*	
22	S.	Kated. S. Piotra. *Such.*	Мучен. во Еνгеніи.	6	Wiktoryna. *Su.*	
Nikomu nie powiadaycie widzenia tego. Mat. 17.					Mat. 17.	
23	N.	2 Sucha. Fulgente.	Недѣля 2 Поста.	7	N. 2 Sucha.	
24	P.	*Macieja Apostoła.*	*Обр. Гл. Іоан. Кре.*	8	Jana Bożego W.	
25	W.	Wiktoryna i Serafina.	Тарасія Архіепис.	9	Franciszki Wd.	
26	S.	Alexandra i Nestora.	Порфірія Еписко.	10	40 Męczennik.	
27	C.	Fortunata i Leandra.	Препод. Прокопія.	11	Konstan. i Pela.	
28	P.	Romana Opata Wyzn.	Преподо. Василія.	12	Grzegorza Pap.	

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak ryby d. 6 go. 7 mi. 45 wieczorem.

Ostatnia kwad. dn. 1 god. 1 min. 6 rano.

Nów dn. 9 g. 12 m. 48 po południu.

Pierw. kwad. dn. 16 go. 9 min. 31 wieczorem.

Pełnia dn. 23 god. 3 min. 7 po południu.

ski nie dostąpisz.

III, Pracuy dla Nieba, a pracuy ustawicznie, abyś był wolny od pokusy; pracuy pożytecznie, abyś był miły Bogu; pracuy pokornie, abyś ściągnął oczy Boskie dla siebie. Bo jeśli w takiey pracy nie wytrwasz, Nieba się niespodziewaj.

Wykład Dwónastu Owocow Ducha Swiętego.

Które są: *1, miłość; 2, wesele; 3, pokoy; 4, cierpliwość; 5, łaskawość; 6, dobrotliwość; 7, nieskwapliwość; 8, cichość; 9, wierność; 10, wstrzemięźliwość; 11, skromność; 12, czystość.*

Uważ, że Duch Bozki nazywa się, który

MARTIUS, МАРТЪ, MARZEC ma dni 31.

D.	T.	Święta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Święta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Kwiecień w Marcu.	B.Z.z.
1	S.	Albina Bis. i Antoniny.	Препмучц. Еvдокіи.	13	Nicefora i Patr.	
		Synowie wasi czyjąż mocą wyrzucają. Luc. 11.			Luc. 11.	
2	N.	3 Głucha. Symplicyu.	Недѣля 3 Поста.	14	N. 3 Głucha.	
3	P.	Fortunata i Kun. *Wig.*	Мучен. Клеоника.	15	Cyryja. i Longi.	
4	W.	Kazimierza Królewica.	Преподоб. Герасима.	16	Cyrylla i Tacyj.	
5	S.	Przenies. S. Wacława.	Мученика Конона.	17	Patryce. i Gert.	
6	C.	Wiktoryna i Kolety.	42 Муч. во Амморіи.	18	Gabryela Archa.	
7	P.	Tomasza z Akwinu.	Священмуч. Ефрема.	19	Józ: Ob. N.M.P.	
8	S.	Jana Bożego Wyzna.	Преп. Θеофілакта.	20	Joa. Oy.N. M. P.	
		I napełnili dwanaście koszow ułomkow. Joan. 6.			Joan. 6.	
9	N.	4 Srzodopost Franciszk.	Н. 4 Поста.	21	N. 4 Srzodopost.	
10	P.	4ostu Męczeńnikow.	Мучен. Кондрата.	22	Pawła i Oktaw.	
11	W.	Konstantyna i Pelagii.	Софронія Патріарх.	23	Ottona i Katar.	
12	S.	Grzegorza Papieża.	Ґригорія Папы Ри.	24	Marka M. *Wig.*	
13	C.	Nicefora i Patrycyi.	Пре. Мо. Никифора.	25	Zwiast. N. M. P.	
14	P.	Zacharyjasza i Matyld.	Препод. Венедикта.	26	Ludgiera Bisk.	
15	S.	Cyryjaka i Longina.	Муч. Агапія и 6 Му.	27	Ruperta Bisk.	
		Który z was dowiedzie na mnie grzechu? Joan. 8.			Joan. 8.	
16	N.	5 Biała. Cyrylla.	Н. 5 Поста.	28	N. 5 Biała.	
17	P.	Patrycego i Gertrudy.	*Преп. Алекс.* и Мак.	29	Eustachego Opa.	
18	W.	Gabryela Ar. i Edwar.	Св. Кvріллa Іерусал.	30	Kwiryn. i Aniel.	
19	S.	*Józefa Obl. N. M. P.*	Хрvсанѳа и Даріи.	31	Benijam. i Balbi.	
20	C.	Joachi. Oyca N. M. P.	Пр. Отецъ убіенныхъ.	1	*Apr.* Teodor. P.	
21	P.	N. M. P. Bol. Benedy.	Пр. Іакова Епископ.	2	P.M. Bol. Fran.	
22	S.	Pawła B. i Oktawiana.	Свм. Василія Пресв.	3	Rycharda Bisk.	
		Powiedźcie, iż Pan ich potrzebuje. Mat. 21.			Mat. 21.	
23	N.	6 Kwietna. Ottona.	Н. 6 Вербная.	4	N. 6 Kwietna.	
24	P.	Epigmeusza i Marka.	Преподоб. Захарія.	5	Wincente. Fer.	
25	W.	Archanieli Panny. (*)	Благовѣщ. Пр. Бого.	6	Wilhelma i Cel.	
26	S.	Teodozyusza i Kastul.	*Соб. Архіе. Гавріи.*	7	Epifaniusza Bis.	
27	C.	*Wielki.* Ruperta Bis.	*Великій Четвертокъ.*	8	*Wielki Czwart.*	
28	P.	*Wielki* Syxta i Gunt.	*Великій Пятокъ.*	9	*Wielki Piątek.*	
29	S.	*Wielka.* Eustac. i Ana.	*Великая Суббота.*	10	*Wielka Sobota.*	
		Wstałci z martwych, nie masz Go tu. Mar. 16.			Mar. 16.	
30	N.	Zmartw. Pańs. Kwiry.	Н. Пасха Христова.	11	Zmartw. Pańsk..	
31	P.	Poniedz. Wiel. Balbi.	Понедѣль. Свѣтлый.	12	Poniedz. Wielk	

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak barana dn. 8 go. 7 mi. 53 wieczorem.

Porówn: dnia z nocą. Początek wiosny.

Ostatnia kwa. dn. 3 go. 3 min. 52 rano.

Nów d. 11 go. 4 mi. 11 rano.

Pierw. kwa. dn. 18 go. 4 mi. 35 rano.

Pełnia dn. 25 go. 3 min. 10 rano.

(*) *Ponieważ Fest Zwiastowania Nayśw: Maryi Panny przypada na wielkim Tygodniu we Wtorek, więc przenosi się z poprzedzającą Wigiliją na Poniedziałek po Niedzieli Przewodney.*

wnętrznie pobudza do chcenia albo żądania jakowey rzeczy dobrey, a do unikania złey; zawsze prawie okazuje się, w kim mieszka, przez te owoce:

1, Przez *miłość* ku Bogu gorącą, pragnąc pomnażać Jego chwałę, broniąc od

APRILIS, АПРѢЛЬ, KWIECIEN ma dni 30.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. May w Kwietniu.	B.Z.Z.
1	W.	Hugona i Teodory P.	Вторникъ Свѣтлый.	13	Hermenegil. Mę.	
2	S.	Franciszka z Pauli.	Преп. Тїта Чудо.	14	Tyberyusza Mę.	
3	C.	Rycharda Biskupa.	Преподоб. Никиты.	15	Ludwi. i Kassyl.	
4	P.	Izydora Biskupa.	Преподоб. Георгія.	16	Lamberta Bisk.	
5	S.	Wincentego Fer. *Wig.*	Мучен. Агаѳопода.	17	Aniceta i Rudol.	
		I rzekł im: Wezmiycie Ducha Swiętego. Joan. 20.			Joan. 20.	
6	N.	Przewodna. Wilhelm.	Недѣла і по Пасцѣ.	18	N. Przewodna.	
7	P.	Zwiast. N. M. P. Donata.	Пр. Георгія Еписк.	19	Hermogena Mę.	
8	W.	Apoloniusza i Dyonize.	Апо. Агава и Руфа.	20	Sulpicyusza Mę.	
9	S.	Maryi Egipcyjanki.	Мученика Евпсихія.	21	Anzelma Bisku.	
10	C.	Ezechiela Proroka.	Мученика Терентія.	22	Soter. i Kaja Pp.	
11	P.	Leona Pap. i Elwiry.	Священмуч. Антvпы.	23	Woyc. A. B. M.	
12	S.	Juliuszai Konstantego.	Пр. Василия Еписк.	24	Jerzego Męczeń.	
		Jako mię zna Oyciec, i ja znam Oyca. Joan. 10.			Joan. 10.	
13	N.	2 po Wielk. Grob. Chr.	Недѣ. 2 по Пасцѣ.	25	N. 2 po Wielk.	
14	P.	Tyburcego i Waleryja.	Мартіна Папы Р.	26	Kleta i Marcel.	
15	W.	Krescentego i Kassyl.	Апост. Аріетарха.	27	Anastaz. i Teofi.	
16	S.	Kalixta i Lamberta.	Мученицы Ірины.	28	Witalisa Męcz.	
17	C.	Aniceta i Rudolfa Bi.	Пр. Акакія Мелет.	29	Piotra Męczeń.	
18	P.	Apoloniusza i Eleute.	Преподоб. Іоанна.	30	Katarzyny Sen.	
19	S.	Hermogena i Werne.	Мучени. Пафнутія.	1	*Maj.* Fili. i Jakó.	
		Maluczko, a już mię nie uyrzycie. Joan. 16.			Joan. 16.	
20	N.	3 po Wielk. Op. S. Józ.	Недѣ. 3 по Пасцѣ.	2	N. 3 po Wielk.	
21	P.	*Anzelma i Symona.	Свщмуч. Іануарія.	3	Znal. S. Krzyża.	
22	W.	Sotera i Kaja Pp. Mm.	Пр. Ѳеодора Сvкео.	4	Floryja. i Moni.	
23	S.	*Jerzego Męczeńnika.*	Великомуч. Георгія.	5	Piusa V. Papie.	
24	C.	Woyciecha Ar. Bis. M.	Мучен. Саввы. Стра.	6	Jana w Oleju.	
25	P.	*Marka Apo. i Ewan.*	*Ап. и Еван. Марка.*	7	Domicelli Pany.	
26	S.	Kleta i Marcellina Pap.	Свм. Василия Амас.	8	Stanisła. B. M.	
		Z grzechu mówię: iż nie uwierzyli w mię. Joan. 16.			Joan. 16.	
27	N.	4 po Wielk. Anastaze.	Недѣ. 4 по Пасцѣ.	9	N. 4 po Wielk.	
28	P.	Witalisa Męczeńnika.	Апосто. Іассона.	10	Anton. i Izydor.	
29	W.	Piotra Męczeńnika.	9 Мучен. въ Кvзицѣ.	11	Mamerta Bisku.	
30	S.	Katarzyny Seneńskiey.	*Апостола Іакова.*	12	Pankr. i Neryu.	

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak byka dnia 8 god. 7 mi. 42 rano.

Ostatnia kwad. dn. 1 g. 11 mi. 46 wieczorem.

Nów dn. 9 go. 4 min. 15 wieczorem.

Pierw: kwad. dn. 16 g. 10 mi. 42 rano.

Pełnia d. 23 g. 3 mi. 50 wieczorem.

zniewagi Jego honoru, szacując Jego przyjazną łaskę nad same nawet życie swoie, to jeśli będąc gotowym zniszczać i zginąć, niżeli dopuścić Jego zniewagi.

Taż *miłość* jest ku bliźniemu usłużna, wszystkich (którym Bóg stwórca usługuje i kocha ich trzymając na świecie) razem ich z stwórcą kochać i dopomagać stwórcy swojemu tey usługi, a naywięcey kochać szczęście społeczne a nie osobne; to jest: żeby było wszystkim dobrze, a nie samemu tylko jednemu; bo dzieląc się szczęściem społecznem szczérze, po wielu sercach i dłuższe dobrze czyniący czło-

MAJUS, МАЙ, MAY ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Czerwiec w Maju.
1	C.	*Filipa i Jakóba Apo.*	Пророка Іереміи.	13	Serwacego i Job:
2	P.	Atanazego i Zygmunta.	*Пр. Мо. С. Бо. и Гл.*	14	Bonifacego Mę.
3	S.	*Znalezie. S. Krzyża.*	М. Тімоѳея и Мавр.	15	Zofii i 3 Córek
		To wam powiadałem przez przypowieści. Joan. 16.			Joan. 16.
4	N.	5 po Wielk. Floryjan.	Н. 5 по Пасцѣ.	16	N. 5 po Wielk.
5	P.	†.Piu. V. Pa. Na. S. Au.	Великомуч. Ірины.	17	†.Paschalisa W.
6	W.	†.Jana Ewan. w Oleju.	Іова Многострадал.	18	†.Felixa i Wen.
7	S.	†.Domicelli Panny.	*Знаменіе Неб. Крес.*	19	†.Piotra Celes.
8	C.	Wnieb. Pań *Stanisła.*	Воз. Госп. Іоан. Бог.	20	Wniebo. Pańsk.
9	P.	Grzegorza Nazy. Teol.	Пре. Мо. С. Николая	21	Polieukta Męcz.
10	S.	Izydora R. i Antonina.	*Ап. Сімона Зилота.*	22	Heleny i Julii.
		On o mnie świadczyć będzie. Joan. 15 i 16.			Joan. 15 i 16.
11	N.	6 po Wielk. N.M.P. Łas.	Н. 6 по Пасцѣ.	23	N. 6 po Wielk.
12	P.	Pankracego Biskupa.	Святаго Германа.	24	Joanny Wdow.
13	W.	Serwacego Biskupa.	Мученицы Гликер.	25	Grzegorza Pap.
14	S.	Bonifacego Męczenni.	Мученика Ісідора.	26	Filipa Neryusza.
15	C.	Zofii z 3ma Córkami.	Пр. Пахомія Велик.	27	Jana Pa. i Beda.
16	P.	Jana Nep. M. i Ubalda.	Преподобн. Ѳеодора.	28	Germana i Luc.
17	S.	Torpeta i Paschalisa.	Апосто. Андроника.	29	Maxym. i Teod.
		Tom wam powiedział u was mieszkając. Joan. 14.			Joan. 14.
18	N.	Zes. Ducha Sw. Felixa.	Сошеств. Свя. Духа.	30	Zesła. Ducha S.
19	P.	Poniedz. Swiąt. Piotra.	Понед. Св. Троицы.	31	Poniedz. Swiąt.
20	W.	Bernarda Seneńskiego.	Вторникъ свѣтлый.	1	*Jun.* Nikodema.
21	S.	Walen. i Polieu. *Such.*	*Константи. и Елен.*	2	Erazma B. *Such.*
22	C.	Heleny Kr. i Julii Pan.	Мучени. Василиска.	3	Laurent. i Klot.
23	P.	Dezyder. i Hild. *Such.*	Пр. Михаила Испо.	4	Opata i Sat. *Such.*
24	S.	Jana Reg. i Joa. *Such.*	Преподоб. Сумеона.	5	Bonifacego. *Su.*
		Dana mi jest wszystka władza na Nie: Mat. 28.			Mat. 28.
25	N.	SSS. Tróycy Grzegorz.	Н. і Всѣ Св. *Мясоп.*	6	SSS. Tróycy.
26	P.	Filipa Neryusza Wyz.	Апо. Карпа. *1 д. пос.*	7	Roberta Opata.
27	W.	Jana Pap. i Beda Kap.	Свмуч. Ѳерапонта.	8	Maxym. i Med.
28	S.	Germana i Lucyjana.	Пр. Нікиты Еписк.	9	Pryma i Felicy.
29	C.	Boże Ciało. Maxymi.	Пр. Мучц. Ѳеодосіи.	10	Boże Ciało.
30	P.	Felixa P. i Ferdynand.	Пр. Ісакія Далма.	11	Barnaba Apost.
31	S.	Petroneli Panny.	Св. Апостола Ермія.	12	Onufrego Pust.

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak bliźniąt dnia 9 god. 8 mi. o rano.

Ostatnia kwad. dn. 1 go. 6 mi. 10 wieczorem.

Nów dn. 9 god. 1 mi. 29 rano.

Pierw. kwad. dn. 15 go. 4 mi. 54 wieczorem.

Pełnia dn. 23 god. 5 mi. 25 rano.

Ostatnia kwad. dn. 31 godz. 9 m. 41 rano.

wiek rozpoczyna życie.

2, Owoc *wesele* wnętrzne to, jeśli chociaż twarz czasem albo naturalny jeniusz będzie melancholiczny i zdaje się smutny w obcowaniu, jednak człowiek okazuje się miernie wesołym a w Duchu cieszącym się zawsze od skrytego zasłodzenia miłości Bożey.

3, Owoc *pokoy*, nie tylko zgoda ze wszystkiemi ludźmi, ale też i z samym sobą, kiedy przez posłuszne ciało Duchowi Bożemu niema żadnego wzburzenia w

JUNIUS, ІЮНЬ, CZERWIEC ma dni 30.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza Lipiec w Czerwcu.
		I posłał sługę swego w godzinę wieczerzy. Luc. 14.			Luc. 14.
1	N.	2 po Swiąt. Nikodem.	Н. 2 по Сошествіи.	13	N. 2 po Swiąt.
2	P.	Marcella i Piotra Mm.	Никифора Исповѣд.	14	Bazylego W. Bi.
3	W.	Laurentyna i Klotyld.	Мучен. Лукілліяна.	15	Wita i Modesta.
4	S.	Alexandra i Kwiryna.	Митрофана Патр.	16	Benona i Justyn.
5	C.	Bonifacego i Waleryi.	Свщмч. Дороѳея Еп.	17	Adolfa i Marcy.
6	P.	*Nay. Serca P. Jezusa.*	Препо. Виларіона.	18	*Serca P. Jezusa.*
7	S.	Roberta Opata Z. Cyst.	Свщмуч. Ѳеодота.	19	Gerwa. i Protaz.
		A znalazłszy wzywa przyjaciołek i sąsiadek. Luc. 15.			Luc. 15.
8	N.	3 po Swiąt. Maxymil.	Н. 3 по Сошествіи.	20	N. 3 po Swiąt.
9	P.	Prymusa i Felicyjana.	Кѵрілла Александр.	21	Aloizego Gonza.
10	W.	Bogumiła i Małgorza.	Свщмуч. Тімоѳея.	22	Paulina Bisku.
11	S.	Barnaba Apostoła.	*Ап. Варѳол. и Варн.*	23	Agrypiny P. M.
12	C.	Onufrego Pustelnika.	*Пр. Онуфрія* и Пет.	24	Nar. S. Jana Chr.
13	P.	Antoniego z Padwy.	Мученицы Акѵлин.	25	Prospera Bisku.
14	S.	Bazylego W. Biskupa.	Меѳодія Патріарха.	26	Jana i Paw. Mę.
		Zajedź na głębią, a zapuśćcie sieci wasze. Luc. 5.			Luc. 5.
15	N.	4 po Swiąt. Wi. i Mod.	Н. 4 по Сошествіи.	27	N. 4 po Swiąt.
16	P.	Aurelijana i Justyny.	Св. Отца Тѵхона.	28	Leona Pa. *Wig.*
17	W.	Adolfa i Marcyjana.	Мученика Савелія.	29	Piotra i Pawła.
18	S.	Marka i Marceli. Mm.	Мученика Леонтія.	30	Emilii i Lucyny.
19	C.	Gerwazego i Protaze.	*Ап. Юды Бра. Госп.*	1	*Jul.* Julius. Mę.
20	P.	Sylweryusza i Florent.	Свщму. Меѳодія Еп.	2	Nawie. N. M. P.
21	S.	Aloizego Gonzagi *S. J.*	Мученика Юліяна.	3	Heliodora i Ana.
		A ktobykolwiek zabił, będzie winien sądu. Mat. 5.			Mat. 5.
22	N.	5 po Swiąt. Opa. Boz.	Н. 5 по Сошествіи.	4	N. 5 po Swiąt.
23	P.	Zenona i Agrypiny.	Мученицы Агрѵпіи.	5	Prokopa i Filo.
24	W.	*Narodz. S. Jana Chr.*	Рож. Св. Іоанна Кр.	6	Izajasza i Domi.
25	S.	*Prospera i Gallikana.	Премучц. Февроніи.	7	Pulcheryi P. i M.
26	C.	Jana i Pawła Męczeń.	Пр. Отца Давида.	8	Jana i Kilijana.
27	P.	Władysława Króla.	Преподоб. Сампсона.	9	Cyrylla i Anato.
28	S.	Leona Papieża. *Wigil.*	Воз. Мо. Кѵра и Іоан.	10	7 Braci i Jana.
		Rzekł im: Zal mi tego ludu. Mar. 8.			Mar. 8.
29	N.	6 po Sw. Piotra i Pawła.	Н. 6 Петра и Павла.	11	N. 6 po Swiąt.
30	P.	Pamiąt. S. Pawła Apo.	*Соборъ 12 Апостолъ.*	12	Jana Gwalb. Op.

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak raka dn. 9 go. 5 min. 6 wieczorem.

Przesilen. dnia. Początek lata.

Nów d. 7 godz. 8 mi. 56 rano.

Pierw. kwad. dn. 14 g. 12 mi. 17 po północy.

Pełnia dn. 21 go. 8 mi. 6 wieczorem.

Ostatnia kwad. dn. 29 go. 10 mi. 7 wieczorem.

umyśle, nieprzykrzą się i niedokuczają uśmierzone namiętności; a tak w spokoyném sercu zgadzającém się z wolą i upodobaniem Bozkiém, i zupełném poleganiem na słodkiém rozporządzeniu Opatrzności Bozkiey, gotuje się mieysce w sercu samemu Bogu.

4, Owoc *cierpliwość*, w znoszeniu cierpliwym swoich prac i słabości, cudzych występkow, ułomności i prześladowania.

5, Owoc *łaskawość*, czyli przystępność i poufałość w pomieszkaniu i obcowaniu

JULIUS, ЮЛЬ, LIPIEC ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Sierpień w Lipcu.	B.Z.Z.	LUNACYE.
1	W.	*Juliusza M. i Teobald.	Св. Космы и Даміан.	13	Małgorzaty Pa.		
2	S.	*Nawiedz: N. Mar. P.*	*Пол. Ризы Пр. Бого.*	14	Bonawentura K.		
3	C.	Heliodora i Awita Ka.	Мученика Уакінөа.	15	Rozesł. Ss. Apos.		
4	P.	Józefa Kalasantego.	Андрея Критскаго.	16	N.M.P.Szkapler.		
5	S.	Wilhelma i Karoliny.	Марөы и *Аөанасія.*	17	Alexego Wyzn.		
		Lecz wewnątrz są wilkami drapieżnemi. Mat. 7.			Mat. 7.		
6	N.	7 po Swiąt. Izajasza.	Н. 7 по Сошествіи.	18	N. 7 po Swiąt.		Słońce wstępuje w znak lwa dnia 11 go. 3 min. 6 rano.
7	P.	Klaudyusza i Pulcher.	Пр. Өомы и Акакія.	19	Wincent. z Pau.		
8	W.	Jana z Dukli. i Elżbie.	Велкмуч. Прокопія.	20	Elijasza i Czesła.		
9	S.	Zenona i Anatolii Pan.	Свщмч. Панкратія.	21	Daniela i Praxe.		
10	C.	7miu Braci śpiących.	45 М. *Пол. Риз. Гос.*	22	Maryi Magdale.		
11	P.	Cypryjana i Pelagii P.	Велмучц. Еуфиміи.	23	Apolinara B. M.		
12	S.	Jana Gwalberta Opata.	Мученика Иларія.	24	Krystyny P. M.		
		Rzekł mu: Cóż to słyszę o tobie? Luc. 16.			Luc. 16.		
13	N.	8 po Swiąt. Małgorza.	Н. 8 по Сошествіи.	25	N. 8 po Swiąt.		Nów dn. 6 god. 3 mi. 49 wieczorem.
14	P.	Bonawentura Do. Koś.	Апостола Аквулы.	26	An. Mat. N.M.P.		
15	W.	Roz. Ss. Ap. i Henryka.	Куріка и Юлитты.	27	Pantale. i Nata.		
16	S.	*Szkapler. N. Mar. P.*	Свщмуч. Аөиногеи.	28	Innocente i Cels.		
17	C.	Alexego Wiel. Wyz.	Велкмчц. Марины.	29	Marty i Serafin.		
18	P.	Symeona z Li. i Kamil.	Мученика Емеліяна.	30	Abdona i Senna.		Pierw. kwad. dn. 13 go. 9 mi. 57 rano.
19	S.	Wincentego *a Paulo.*	*Пр. Макр. С.С.В.В.*	31	Ignacego Lojola.		
		Lecz to teraz zakryto od oczu twoich. Luc. 19.			Luc. 19.		
20	N.	9 po Swiąt. Elijasza.	Н. 9 по Со. Про. Илі.	1	*Aug.* N. 9 po Sw.		
21	P.	Daniela Pr. i Praxedy.	Пр. Сумеона Юроди.	2	N. Mar. P. Anie.		
22	W.	*Maryi Magdaleny.*	*С. Маріи Магдали.*	3	Znal. S. Szczepa.		
23	S.	Apolinara i Liberyu.	Мученика Өеофила.	4	Dominika Wyz.		Pełn. dn. 21 go. 11 mi. 38 rano.
24	C.	Francisz. Sol. i Krysty.	Св. Бориса и Глѣба.	5	N. Mar. P. Snież.		
25	P.	*Jakóba Apostoła.*	Успеніе Св. Анны.	6	Przemien. Pańs.		
26	S.	*Anny Mat. N. M. P.*	Прмучц. Параскевія.	7	Kajetana Wyz.		
		Dawam dziesięciny ze wszystkiego, co mam. Luc. 18.			Luc. 18.		
27	N.	10 po Swiąt. Kunegun.	Н. 10 по Сошествіи.	8	N. 10 po Swiąt.		
28	P.	Innocentego i Botwid.	Апосто. Прохора.	9	Romana Męcze.		Ostatnia kwad. dn. 29 go. 7 mi. 55 rano.
29	W.	Marty i Serafiny Pan.	Мучени. Каллиника.	10	Wawrzyńca M.		
30	S.	Abdona i Senna Męcz.	Ан. Сілы и Сілуана.	11	Zuzanny i Dygn.		
31	C.	Ignacego Lojoli Wyz.	Прмуч. Евдоки. *Мяс.*	12	Klary i Felicys.		

z ludźmi bez braku i bez knowania zdradliwych myśli, czyli bez żadnego pokrycia.

6, Owoc *dobrotliwość*, a ta prosta i gołębicza szczérość bez oglądania się na swoy zysk; to jest: chcieć zawsze dogadzać wszystkim, a nie sobie samemu.

7, Owoc *nieskwapliwość*, to jest: utrzymywanie wszelkich popędliwych namiętności; a to bez skąpstwa, bez wstrętu, bez oszczędzania i żałowania, darująca, wszelki smutek oddalając.

AUGUSTUS, АВГУСТЪ, SIERPIEN ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Wrzes: w Sierpniu.	B.Z. Z.
1	P.	Piotra w Okowach.	*Проис. г. Кр. І д. п.*	13	Hipol. i Kassyja.	
2	S.	*N. Mar. P. Anielskiey.*	Пр. Мо. Пермч. Сте.	14	Euzebin. W. *Wi.*	
		I przywiedli mu głuchego i niemego. Mar. 7.			Mar. 7.	
3	N.	11 po Swiąt. Zn. S. Stef.	Н. 11 по Сошествіи.	15	N. 11 Wnie. P. M.	
4	P.	Dominika Wyznawcy.	Седми Отрокъ въ Еф.	16	Rocha Wyzna.	
5	W.	*N. Mar. P. Snieżney.*	Мученика Evсегнія.	17	Mamer. i Miron.	
6	S.	*Przemienie. Pańskie.*	Преображ. Господ.	18	Agapita Bi i M.	
7	C.	Kajetana W. i Donata.	Пр. Муч. Дометія.	19	Benigny i Broni.	
8	P.	Cyryjaka i Larga Mę.	С. Отца Емеліяна.	20	Bernarda Opata.	
9	S.	Romana Męczennika.	*Апостола Матөія.*	21	Joanny Fremiot.	
		Błogosławione oczy, które widzą to. Luc. 10.			Luc. 10.	
10	N.	12 po Swiąt. *Wawrz.*	Н. 12 по Сошествіи.	22	N. 12 po Swiąt.	
11	P.	Tyburcego i Zuzanny.	Мученика Evпла.	23	Filipa Benjami.	
12	W.	Klary i Felicys. Pan.	Мученика Аникиты.	24	Bartłom. Apost.	
13	S.	Hipolita i Kassyjana.	Преподоб. Максима.	25	Ludwika Króla.	
14	C.	Euzebiusza Wy. *Wig.*	Св. Пророка Михея.	26	Zefiryn. i Róży.	
15	P.	Wniebowz. N. Mar. P.	Успеніе Пр. Богоро.	27	Cezaryusza Bis.	
16	S.	Rocha Wyznawcy.	*Пр. Нер. Об. Г. І. Х.*	28	Augusty. Bisku.	
		A gdy wchodził do niektórego miasteczka. Luc. 17.			Luc. 17.	
17	N.	13 po Swiąt. Jacka W.	Н. 13 по Сошествіи.	29	N. 13 po Swiąt.	
18	P.	Agapita i Kryspina.	Муч. Флора и Лавра.	30	Felixa i Gauden.	
19	W.	Ludwika i Benigny.	Муч. Андрея Стра.	31	Raymunda Wy.	
20	S.	Bernarda Opata Wyz.	Пророка Самуила.	1	*Sept.* Idzego Op.	
21	C.	Stefana i Joanny Fre.	Апостола Өаддея.	2	Stefana Kr. Wę.	
22	P.	*Symforyja. i Filiberta.	Мученика Агаөоник.	3	Izabeli i Eufro.	
23	S.	Zacheusza i Filipa Ben.	Св. Мучен. Луппа.	4	Rozalii Panny.	
		Zaden nie może dwóm Panom służyć. Mat. 9.			Mat. 9.	
24	N.	14 po Swiąt. *Bartłom.*	Н. 14 по Сошествіи.	5	N. 14 po Swiąt.	
25	P.	Ludwika Króla.	Воз. Мо. Ап. Варөол.	6	Zacharyja Pror.	
26	W.	Zefiryna i Róży Panny.	Му. Адріана и Ната.	7	Reginy P. *Wig.*	
27	S.	Cezaryusza i Rufa Bis.	Преподобн Пімина.	8	Narodz. N. M. P.	
28	C.	Augusty. B. i D. Koś.	Пр. Моvсея Муріна.	9	Gorgon. i Adryj.	
29	P.	Scięcie S. Jana Chrzci.	Ус. Гл. С. Іоан. *Пост.*	10	Mikołaja z Tol.	
30	S.	*Felixa i Gaudentego.	Кн. Александ. Невс.	11	Prota i Jacka.	
		Którą uyrzawszy Pan, ulitował się nad nią. Luc. 7.			Luc. 7.	
31	N.	15 po Swiąt. Raymun.	Н. 15 по Сошествіи.	12	N. 15 po Swiąt.	

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak panny dn. 11 go. 10 mi. 25 rano.

Nów dn. 4 go. 11 min. 10 wieczorem.

Pierw. kw. dn. 11 g. 10 min. 50 wieczorem.

Pełnia dn. 20 god. 3 min. 16 rano.

Ostatnia kwadra dnia 27 go. 3 mi. 57 po południu.

8, Owoc *cichość*, uśmierzenie srogości i wszelkiey zapalczywości, chociażby w naysłuszznieyszym gniewie; a taka cichość ma być w umyśle spokoyna, w twarzy łagodna, w głosie pomiarkowana, w strofowaniu lub karaniu poważna.

9, Owoc *wiara* żywa z ufnością w Bogu i w Jego naywyższey Opatrzności.

SEPTEMBER, СЕНТЯБРЬ, WRZESIEŃ ma dni 30.

D.	T.	Święta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Święta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Pazdzier: w Wrzes:	B. z. z.
1	P.	Idzego Opata i Justa.	Преподобн. Сvмеона.	13	Maure. i Polixe.	
2	W.	Stefana Kr. i Maxyma.	Мученика Маманта.	14	Podw. S. Krzyż.	
3	S.	Izabelli Kr. i Eufrozy.	Преподо. Өеоктиста.	15	Nikodema. *Such.*	
4	C.	Rozalii Panny i Bazyl.	Пророка Моисея Бо.	16	Cypryja. i Eufe.	
5	P.	Urbana i Wawrzyńcą.	Захарія и Елисеве.	17	Piąt. S. Fran. *Su.*	
6	S.	Zacharyja. i Pet. *Wig.*	*Чуд. Ар. Михаила.*	18	Tom. i Józ. *Su.*	
A on ujawszy go uzdrowił i odprawił. Luc. 14.					Luc. 14.	
7	N.	16 po Świąt. Poc. N.M.P.	Н. 16 по Сошествін.	19	N. 16 po Świąt.	
8	P.	Narodzen. N. Maryi P.	Рождес. Прес. Бого.	20	Eustachiusza M.	
9	W.	Gorgoniusza i Adryjan.	*Св. Іоакима и Анн.*	21	Mateusza A. i E.	
10	S.	Mikołaja i Pulcheryi.	Мучц. Митродоры.	22	Maurycego Męc.	
11	C.	Prota i Jacka, Męczeń.	Преподоб. Өеодоры.	23	Tekli Pan. i Mę.	
12	P.	Gwidona. *Zwyc. z Tur.*	Свмучен. Автонома.	24	Pafnuc. i Gerar.	
13	S.	Maureliusza i Polixen.	Священмуч. Корнилія.	25	Kleofa. i Aurel.	
Miłuy Pana Boga twego ze wszystkiego. Mat. 22.					Mat. 22.	
14	N.	17 po Świąt. Im. N.M.P.	Н. 17. Возд. С. Крес.	26	N. 17 po Świąt.	
15	P.	Nikodema Męczeńnika.	Великомуч. Нікиты.	27	Kozmy i Damia.	
16	W.	Kornelego i Eufemii.	Велкмучц. Евфиміи.	28	Wacława Król.	
17	S.	Piąt. S. Fr. i Just. *Such.*	Мчц. Софіи и ча. ея.	29	Michała Archa.	
18	C.	Tomasza z W. i Józefa.	Преподоб. Евменія.	30	Hieroni. D. Koś.	
19	P.	Januar. i Konst. *Such.*	Мученика Савватія.	1	*Oct.* Remigiusz.	
20	S.	Eustachi. i Faus. *Such.*	Великмуч. Евстафія.	2	Aniołow Stróżo.	
Ufay synu, odpuszczają się grzechy twoje. Mat. 9.					Mat. 9.	
21	N.	18 po Świąt. *Mateusz.*	Н. 18 по Сошествін.	3	N. 18 po Świąt.	
22	P.	Maurycego i Towarzy.	Священмучен. Фоки.	4	Fran. Ser. Wyz.	
23	W.	Lina i Tekli P. i Mę.	*Зач. Св. Іоан. Пред.*	5	Placyda i Flew.	
24	S.	Pafnucego i Gerarda.	Пермчц. Р.А. Өеклы.	6	Brunona i Fidy.	
25	C.	Kleofasa i Aurelii Pan.	Препод. Евфросиніи.	7	Marka i Justyny.	
26	P.	Jozafata Ar. Bis. i Mę.	Апо. и Еван. Іоанна.	8	Brygidy Wdo.	
27	S.	Pr. S. Stan. Koz. i Dam.	Мучч. Каллістрата.	9	Dyonizego Męc.	
Otom obiad móy nagotował. Mat. 22.					Mat. 22.	
28	N.	19 po Świąt. Wacław.	Н. 19 по Сошествін.	10	N. 19 po Świąt.	
29	P.	*Michała Archanioła.*	Преподоб. Кvріяка.	11	Placydy Panny.	
30	W.	Hieronima Dok. Kośc.	Священмч. Григорія.	12	Maxymilijana B.	

LUNACYE.

Słońce wstępuje w znak wagi dn. 11 god. 7 mi. 16 rano.

Porównai nocy z dniem. Początek jesieni.

Nów dn. 3 god. 7 mi. 49 rano.

Pierw. kwad. dn. 10 go. 3 min. 20 po południu.

Pełn. dn. 18 go. 6 min. 10 wieczor.

Ost. kw. dn. 25 go. 11 min. 5 wieczorem.

10, Owoc *skromność* albo modestyja, układność całey postury człowieka, a ta układność pokorna, nie wymyślna, nie okazała przez odbieranie coraz inszey minki i jestow.

Głowa bowiem twarzą z niebem się witać powinna, ale nie zadarta nakształt konia tureckiego, którego długo w nos bito.

Oko w ziemię spuszczone ale niewlepione, tylko do połowy powieką przykryte, aby ukazywało mieysce stania i drogę do chodzenia, a nie objekta do próżney rozrywki i rozśmieszenia.

OCTOBER, ОКТЯБРЬ, PAZDZIERNIK ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Listopad w Paździe.	B. Z. z.	LUNACYE.
1	S.	Remigiusza Biskupa.	Покровъ Пр. Богор.	13	Edwarda Króla		
2	C.	*Aniołów Stróżow.*	Мученицы Юстыны.	14	Kalixta Pap. M.		
3	P.	Kandyda Męczennika.	Священмуч. Діонусія.	15	Jadwigi i Teres.		
4	S.	Franciszka Seraf. Wy.	Священмуч. Іероѳея.	16	Florenty. i Gaw.		
		Aby zstąpił a uzdrowił syna jego. Joan. 4.			Joan. 4.		
5	N.	20 po Sw. Roż. P. Mar.	Н. 20 по Сошествіи	17	N. 20 po Swiąt.		
6	P.	Brunona i Fidy Panny.	*С. Апостола Ѳомы.*	18	Łukasza Ap. i E		Słońce wstępuje w znak niedźwiadka dn. 11 god. 3 mi. 30 rano.
7	W.	Marka Pa. i Osyty Pan.	Му Сергія и Вакха.	19	Piotra z Alkant.		
8	S	Brygidy Wd. i Justyn.	Преподоб. Пелагіи.	20	Maxym. i Wan.		
9	C.	Dyonizego Bis. i Mę.	*Апо. Іакова Алфео.*	21	Urszuli P. i Mę.		
10	P.	Franc. Bor. Zwy. Choc.	Мучени. Евлампія.	22	Jana i Korduli.		
11	S.	Zenaydy i Placyd. Pan.	Преподо. Ѳеофана.	23	Jana Kapistran.		
		Kazał go Pan jego zaprzedać. Mat. 18.			Mat. 18.		
12	N.	21 po Swiąt. Maxymi.	Н. 21 по Сошествіи	24	N. 21 po Swiąt.		Nów dn. 2 god. 6 mi. 22 wieczor.
13	P.	Edwarda Króla Angie.	Му. Карпа и Папил.	25	Krysp. i Krysp.		
14	W.	Kalixta i Burcharda.	Мученика Гервасія.	26	Ewarysta Papie.		
15	S.	Jadwigi i Teressy Pan.	Преподо. Евфимія.	27	Iwona i Freme.		
16	C.	Florentyna i Gawła.	Мученика Логвина.	28	Symona i Judy.		
17	P.	Wiktora i Łucyny P.	Препмуч. Андрея	29	Narcysa i Euzeb.		Pierw. kwad. dn. 10 g. 10 mi. 58 rano.
18	S.	*Łukasza Apo. i Ewa.*	*Апо. и Еванг. Луки.*	30	Marcellin. *W ig.*		
		Nauczycielu, wiemy iżeś jest prawdziwy. Mat. 22.			Mat. 22.		
19	N.	22 po Swiąt. Piotra.	Н. 22 по Сошествіи.	31	N. 22 po Swiąt. Wszys. Ss.		
20	P.	Maxymina i Wandeli.	Великмуч. Артемія.	1	*Nov.*		
21	W.	Urszuli P. i 11,000 Dzie.	Преподоб. Іларіона.	2	*Dzień Zaduszn.*		
22	S.	Jana dobre. i Korduli.	*Каз. Ик Пр. Богор.*	3	Teofila i Huber.		
23	C.	Jana Kapistrana Wyz.	*Ап. Іакова Бр. Гос.*	4	Karola Borome.		Pełnia dn. 18 go. 7 min. 54 rano.
24	P.	Rafała Archanioła	С. Мученика Ареѳы.	5	Zachary. i Elżb.		
25	S.	Kryspina i Kryspinia.	Мучени. Мартырія.	6	Leonarda Wyz.		
		Panie! córka moja dopiero skonała. Mat. 9.			Mat. 9.		
26	N.	23 po Swiąt. Jana Kan.	Н. 23 по Сошествіи.	7	N. 23 po Swiąt.		
27	P.	Iwona Wy. i Frement.	Мученика Нестора.	8	Czter. Koronat.		Ost. kw. dn. 25 go. 6 m. 11 rano.
28	W.	*Symona i Judy Apo.*	Мученика Неонилы.	9	Teodora Męcz.		
29	S.	Narcysa B. i Euzebii P.	Преподо. Авраамія.	10	Andrze. i Nimfy.		
30	C.	Marcellina i Zenobii.	Мученика Зѣновіа.	11	Marcina Bisku.		
31	P.	Antoni. i Wolfg. *W ig.*	Апостола Амплія.	12	Marcina Papie.		

Usta mają być przymknięte ale nie ryglem zawarte; bo i otwarte często sprawują osuszenia, i nachwytawszy się wiatru sprawują kolkę, i zawarte zbytecznie, będą znaczyć osobliwszą dumę w obyczajach, a ciężki oddech w piersiach.

Ręce powinne być jak odźwierne sługi przy piersiach lub przy sercu, gotowe do wykonania co miłość każe.

Ramiona ani wyżey szyi podniesione (co znaczy sług porównanie się z Panią, to jest z duszą rozumną), ani też niżey

NOVEMBER, НОЯБРЬ, LISTOPAD ma dni 30.

D.	T.	Święta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Święta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Grudzień w Listopa.
1	S.	Wszystkich Świętych	Чуд. Козмы и Дам.	13	Dydaka Wyzna.
		A oto wzruszenie wielkie stało się. Mat. 8.			Mat. 13.
2	N.	24 po Świąt. Op N.M.P.	Н. 24 по Сошествіи	14	N. 24 po Świąt.
3	P.	*Dzień Zaduszny.* Teof.	Мученика Акепсим.	15	Leopolda i Gert.
4	W.	Karola Boromeusza.	Мученика Никандр.	16	Edmunda Bisku.
5	S.	Zachary. i Elżb. R.S.J.	Мученицы Епістим.	17	Grzego. i Salom.
6	C.	Leonarda Wyznawcy.	Павла Исповѣдника.	18	Eugeniu. i Odon.
7	P.	Herkulana i Engielb.	33 Муч. въ Милити.	19	Elżbiety Królo.
8	S.	Czter. Koron. i Godfr.	Соб. Архі. Михаила	20	Felixa Walezy.
		A pszenicę zgromadzcie do stodoły mojey. Mat. 13.			Mat. 24.
9	N.	25 po Świąt. Teodora.	Н. 25 по Сошествіи	21	N. 25 po Świąt.
10	P.	Andrze. z Aw. i Nimfy.	Апостола Ераста.	22	Cecylii Pa. i Mę.
11	W.	*Marcina Biskupa.*	Мученика Виктора	23	Klemensa P. M.
12	S.	5 Br. Pol. i Marcina P.	Препо. Отца Нила.	24	Jana od Krzyża
13	C.	Dydaka Wyznawcy.	*Іоанна Злато. Мяс.*	25	Katarzy. P. M.
14	P.	Serapiona Męczennika.	*Апост. Филип. Зд. п.*	26	Konra. i Piotra.
15	S.	Leopolda i Gertrudy.	Мученика Семона.	27	Barla. i Jozafata.
		Otworzę usta moje w przypowieściach. Mat. 13			Luc. 21.
16	N.	26 po Świąt. Stanisław.	Н. 26 по Сошествіи	28	N. 1 Adwentu.
17	P.	Grzegorza C. i Salomei.	Григорія Епископа.	29	Saturnina Męcz.
18	W.	Eupsychiusza i Odona.	Мученика Романа.	30	Andrzeja Apost.
19	S.	Elżbiety Królo. Wdo.	Мученика Варлаама.	1	*Dec.* Eligius. B
20	C.	*Felixa i Symplicyus.	Пр. Григорія Дек.	2	Chryzol. i Bibia.
21	P.	*Ofiarowa. N. Mar. P.*	Воз. въ Це. Пр. Бого	3	FranciszkaXaw.
22	S.	Cecylii Panny i Męcz.	Мученицы Кекиліи.	4	Barbary P. i M.
		Albowiem na on czas będzie wielki ucisk. Mat. 24.			Mat. 11.
23	N.	27 po Świąt. Klemen.	Н. 27 по Сошествіи	5	N. 2 Adwentu.
24	P.	Jana od Krzyża i Chr.	*Велмчц. Екатерин.*	6	Mikołaja Bisku.
25	W.	*Katarzyny Pan. i Mę.*	Петра Александрій.	7	Ambro. B. *Wig.*
26	S.	Piotra, Konra. i Delfin.	Пр. Алумпія и Георг.	8	Niep. Poc. M. P.
27	C.	Barlaama i Jozafat. Pu.	Препод. Палладія.	9	Cypry. i Waler.
28	P.	Rufina i Man-weta.	Мучени. Принарха.	10	N. Ma. P. Loret.
29	S.	Saturnina Męczennika.	Мучени. Филумена.	11	Damazego Pap.
		Będą znaki na słońcu i xiężycu. Luc. 21.			Joan. 1.
30	N.	1 Adwentu. *Andrzeja.*	Н. 28 по Сошествіи	12	N. 3 Adwentu.

LUNACYE

Słonce wstępuje w znak strzelca dnia 10 go. 12 mi. 4 z południa.

Nów dn. 1 go. 7 min. 27 rano.

Pierw. kwad. dn. 9 go. 8 mi. 6 rano.

Pełnia dn. 16 god. 8 min. 32 wieczorem.

Ostatnia kwad. dn. 23 go. 2 min. 7 wieczorem.

Nów dnia 30 god. 11 min. 23 wieczorem.

piersi spuszczone, co znaczy opuszczenie powinności swoiey.

Nogi proste przy staniu, mierny krok zachowujące przy chodzeniu; bo trzpiotliwość jest szpetna w prędkim uwijaniu się, gdzie tego nietrzeba; i włóczenie nog za sobą bezecne, ukazuje, że duch z ciałem niezgadza się, i krok ciężki chce wszystko pod sobą zawalić: ztąd wynika, że człowiek jako wicher, radby, aby okna

DECEMBER, ДЕКАБРЬ, GRUDZIEN ma dni 31.

D.	T.	Swięta Rzymskie według Starego Kalendarza.	Swięta Ruskie.	L.	S. Rzymskie według nowego Kalendarza. Styczeń w Grudniu.	B.z.z.	LUNACYE.
1	P.	Eligiego Bis. Patr. Ub.	Св. Пророка Наума.	13	Lucyi Pan. i M.		
2	W.	Chryzologa i Bibianny.	Пророка Аввакума.	14	Spiryd. i Nikaz.		
3	S.	Franciszka Xaw. Wy.	Пророка Софонія.	15	Ireneusza M. *Su.*		
4	C.	Barbary Panny i Męc	*Велкмчц. Варвары.*	16	Anamija. i Adel.		
5	P.	Sabby Opata.	*Преподобна. Саввы.*	17	Łazarza Bis. *Su.*		
6	S.	**Mikołaja Bisk. Wigi.*	Архіепис. Николая.	18	Gracyja. Bi. *Su.*		Słońce wstępuje w znak kozierożca d. 1 go. 12 mi. 31 z północy.
		Który zgotuje drogę twą przed tobą. Mat. 11.			Luc. 3.		
7	N.	2 Adwentu. Ambroże.	Н. 29 по Сошествіи.	19	N. 4 Adwentu.		
8	P.	Niepok. Poc. N. M. P.	Преподобн. Патапія.	20	Teofila Męczeń.		
9	W.	Cypryjana i Waleryi.	Зачатіе Свя. Анны.	21	Tomasza Aposto.		
10	S.	*N. M. P. Loretańskiey.*	Мученика Ермогена.	22	Zenona i Anasta.		Przesilen: nocy. Początek zimy.
11	C.	Damazego Papieża.	Преподобн. Даніила.	23	Wiktor. P. i M.		
12	P.	Spirydyona i Synezyu.	Преподо. Спиридона.	24	Ada. i Ew. *Wig.*		
13	S.	Lucyi Panny i Męcze.	Велмчен. Аукеентія.	25	Nar. Chrystu. P.		
		Ten jest, który za mną przyydzie. Joan. 1.			Mat. 23.		Pierw. kwad. dn. 9 go. 4 mi. 33 rano.
14	N.	3 Adwentu. Nikazego.	Н. Свят. Праотецъ.	26	N. Szczepa. i Mę.		
15	P.	Waleryjana i Ireneusz	Свщмуч. Елеуѳерія.	27	Jana Apo. i Ew.		
16	W.	Ananijasza i Adelaydy.	Св. Пророка Аггея.	28	Młodziankow.		
17	S.	Łazarza i Olimp. *Such.*	С. тр. Отр. Ананія.	29	Tomasza Bis. K.		
18	C.	Wiktoryna i Gracyja.	Велкмч. Севастіяна.	30	Dawida Króla.		
19	P.	Nemezyu. Faus. *Such.*	Мучен. Вонифантія.	31	Sylwestra Papie.		Pełn. dn. 16 go. 8 mi. 15 rano.
20	S.	Eugeniu. i Teofi. *Su.*	Свщмуч. Ігнатія Бо.	1	*Jan.* Nowy Rok.		
		Stało się słowo Pańskie do Jana Zachar. Luc. 3.			Mat. 2.		
21	N.	4 Adwentu. *Tomasza.*	Н. Святыхъ Отецъ.	2	N. po Now. Ro.		
22	P.	Zenona i Anastazyi M.	Велкмучц. Анастас.	3	Daniela i Geno.		
23	W.	Wiktoryi Panny i Mę.	10 Муч. въ Критѣ.	4	Tytusa Bis. i M.		Ost. kw. dn. 23 go. 3 rano.
24	S.	*Adama i Ewy. Wigil.*	*Нав.* Прмц. Евгеніи.	5	Telesfora P. i M.		
25	C.	Narodze: Chrystusa P.	Рожд. Г. Іисуса Хри.	6	Trzech Królow.		
26	P.	Szczepana I. Męczeń.	Соборъ Пр. Богоро.	7	Julija. i Lucyja.		
27	S.	*Jana Apost. i Ewan.*	Первмучен. Стефана.	8	Seweryna Opata.		
		Dziwowali się temu, co o nim mówiono. Luc. 2.			Luc. 2.		Nów dn. 30 god. 12 po południu.
28	N.	Po Boż. Naro. *Młodzia.*	Н. по Рожд. Господ.	9	N. 1 po 3 Król.		
29	P.	Tomasza Bis. Kantuar.	*14,000 Младен. изб.*	10	Agatona i Wilh.		
30	W.	Dawida Kr. i Leonilda.	Преподобн. Зотика.	11	Hygina Papieża.		
31	S	Sylwestra Pap. Wyzn.	Пр. Меланіи Римля.	12	Raynol. i Honor.		

drzwi i sklepienia za jego przyyściem i wyyściem powypadały.

Odzienie ma być przystoyne według stanu, a wszelkie trefnictwo i okazałość, ukazuje bałwana do ludzi równych sobie niepodobnego.

11 Owoc *wstrzemięźliwość,* jest to zawściągnienie swoich apetytow od wszelkich zbytkow i od szkodliwych rzeczy: co samo znaczy jako rozumne i przezacne umartwienie, mortyfikacyja nazwane.

DNI SWIĄTECZNE I UROCZYSTE,

w które uczący się w Szkołach są wolni od nauk.

STYCZEŃ.

1, NOWY ROK i rocznica urodzin N. W. X. Heleny Pawłówny, w roku 1807 narodzoney dnia 9 Stycznia.
6, Zjawienie Pańskie albo 3ch Królow.

LUTY.

2, Gromniczney Nayświęt: Maryi Panny
7 i 8, Piątek i Sobota przed Syrną Niedz.

MARZEC.

4, Swiętego Kazimierza Królewica.
27, Wielki Czwartek.
28, Wielki Piątek.
29, Wielka Sobota.
30, 31, Marca i 1, Kwietnia, Zmartwychwstanie Pańskie i cały tydzień.

KWIECIEŃ.

7, Zwiastowanie Nayświęt: Maryi Panny.
21, Imieniny Jey Imperatorskiey Mości Alexandry Teodorówny i N. W. X. Alexandry Nikołajówny.

MAY.

8, Wniebowstąpienie Pańskie.
9, Swiętego Nikołaja Cudotwórcy.
18, 19 i 20, Zesłanie Ducha Swiętego.
29, Boże Ciało.

CZERWIEC.

25, Dzień urodzin Jego Imperatorskiey Mości Nikołaja Pawłowicza w roku 1796, i N. W. X. Alexandry Nikołajówny w roku 1825.

LIPIEC.

1, Dzień urodz: Jey Imperatorskiey Mości Alexandry Teodorówny w roku 1798.

SIERPIEŃ.

6, Przemienie: Pańskie i roczni: urodz: N. W. X. Maryi Nikołajówny w r. 1819.
15, Wniebowzięcie Nayświęt: Maryi Panny.
22, Koronacyja Jego Imperatorskiey Mości Nikołaja Pawłowicza Samowładnącego Całą Rossyją i Jey Imperatorskiey Mości Alexandry Teodorówny.
29, Scięcie Swiętego Jana Chrzciciela.
30, Imieniny N. W. X. Cesarzewicza Alexandra Nikołajewicza i rocznica urodzin N. W. X. Olgi Nikołajówny w roku 1822, oraz Kawalerskie Swięto Orderu Sgo Alexandra Newskiego.

WRZESIEŃ.

8, Narodzenie Nayświętszey Maryi Panny.
14, Podwyższenie Swiętego Krzyża.
26, Swiętego Jana Apostoła i Ewanielisty.

PAZDZIERNIK.

1, Opieki Nayświętszey Maryi Panny.
22, Cudownego Kazań: Obrazu N. Maryi P.

LISTOPAD.

1, Wszystkich Swiętych.
20, Wstąpienie na Tron Jego Imperatorskiey Mości Nikołaja Pawłowicza Samowładnącego Całą Rossyją i Króla Polskiego.
21, Ofiarowanie Nayświętszey Maryi Panny.

GRUDZIEŃ.

6, Swiętego Nikołaja Cudotwórcy i Imieniny Jego Imperatorskiey Mości Nikołaja Pawłowicza.
8, Niepokal: Poczęcia Nayś: Maryi Panny.
25, 26 i 27, Boże Narodzenie i pamiątka wygnania Francuzow z kraju.

Prócz wzmienionych uroczystych dni, wolni są od nauk od dn. 25 Grudnia do dn. 2 Stycznia, także w Wakacyyne według zwyczaju.

INNE DNI TABELNE,

w które Uczniowie nie są wolni od nauk.

STYCZEŃ.

7, Rocznica urodzin N. W. X. Anny Pawłówny w roku 1795.

28, Rocznica urodzin N. W. X. Michała Pawłowicza w roku 1798.

LUTY.

3, Imieniny N. W. X. Anny Pawłówny i Kawalerskie Swięto Orderu Stey Anny.

4, Rocznica urodzin N. W. X. Maryi Pawłówny w roku 1786.

25, Rocznica urodzin N. W. X. Maryi Michałówny w roku 1825.

KWIECIEŃ.

17, Rocznica urodzin N. W. X. Cesarzewicza Alexandra Nikołajewicza w roku 1818.

MAY.

14, Rocznica urodzin N. W. X. Elżbiety Michałówny w roku 1826.

21, Imieniny N. W. X. Konstantyna Nikołajewicza i N. W. X. Heleny Pawłówny.

LIPIEC.

11, Imieniny N. W. X. Olgi Nikołajówny.

22, Imieniny N. W. X. Maryi Nikołajówny, N. W. X. Maryi Michałówny i N. W. X. Maryi Pawłówny.

27, Rocznica urodzin i Imieniny N. W. X. Nikołaja Nikołajewicza w roku 1831.

SIERPIEŃ.

16, Rocznica urodzin N. W. X. Katarzyny Michałówny w roku 1827.

WRZESIEŃ.

5, Imieni: N. W. X. Elżbiety Michałówny.

9, Rocznica urodzin N. W. X. Konstantyna Nikołajewicza w roku 1827.

22, Kawalerskie Swięto Orderu Sgo. Xiążęcia Włodzimierza.

PAZDZIERNIK.

13, Rocznica urodzin N. W. X. Michała Nikołajewicza w roku 1832.

LISTOPAD.

8, Imieniny N. W. X. Michała Nikołajewicza, N. W. X. Michała Pawłowicza, i Swięto wszystkich Kawaleryyskich Rossyyskich Orderow.

24, Imieniny N. W. X. Katarzyny Michałówny i Kawalerskie Swięto Orderu Stey Katarzyny.

26, Kawalersk: Swięto Orderu Sgo Jerzego.

30, Kawalerskie Swięto Orderu Swiętego Andrzeja.

DNI ZWYCIĘZKIE,

w które się śpiewa po Kościołach Te Deum laudamus.

CZERWIEC.

27, Pamiątka zwycięztwa pod Półtawą.

LIPIEC.

10, Pamiątka pokoju zawartego między Państwem Rossyyskiém i Portą Ottomańską w Kainardży, i przyłączenia Tauryckiego państwa do dzierżawy Rossyyskiey.

27, Wzięcie Fregat przy Angucie i przy Grengramie.

SIERPIEŃ.

9, Pamiątka wzięcia Narwy.

19, Pamiątka zwycięztwa odniesionego nad woyskiem Pruskiém.

WRZESIEŃ.

28, Zwycięztwo odniesione nad Generałem Lewenhauptem.

PAZDZIERNIK.

11, Wzięcie Twierdzy Sliselburskiey.

DODATEK

Do Kalendarza Gospodarskiego na rok 1841,
zawierający w sobie różne

WIADOMOŚCI GOSPODARSKIE.

RZECZ O GOSPODARSTWIE W LITWIE.

Nie mamy ochoty czytać ksiąg o gospodarstwie i żadnych innych: odrażamy się od nabywania ich, bo są nadzwyczaynie drogie, a wielu gospodarzy unika od ich nabycia i czytania dla tego nawet, że im udzielane rady nieudały się w doświadczeniu i od razu, obiecywanych nie przyniosły korzyści, niekupùjemy więc i nieczytamy ksiąg, ale kupować musimy Kalendarze, choćby dla wiadomości Swiąt, daty do listu, lub Imienin ulubionych, albo urzędujących osob; więc kosztem 20tu groszy nabędziemy i te, i niektóre gospodarskie wiadomości, jeźli jaka okoliczność nieprzeszkodzi nam i tego przeczytać.

O uprawie Ziemi.

Nie wchodząc w głębokie zaciekania się, co ten wyraz w działaniach rolniczych oznacza; przystosuymy go do orania, bronowania i nawożenia czyli sterkoryzacyi. Orzemy naygorzey, a raczey ryjemy ziemię. Sochy nasze są złe, bo nieprzewracają ziemi, lecz ją rozdzierają tylko: patrząc na rolę świeżo pooraną, widzieć można zioła, perz, a mianowicie, głębiey korzenie zapuszczające rośliny, rutę polną, oset i wiele innych, niepodcięte, niewywrócone i ziemią narzucone, ale tylko poruszone, bo się one z pod sochy wymknęły; wina w tém narzędzia. W Gubernii Grodzień:, w Obwodzie Białostockim, coraz pomykając się, ku Warszawie, widziémy sochy odpowiadające zamiarowi uprawy ziemi; ale w Litwie, około Wilna i coraz głębiey aż do Dźwiny w Gubernii Mińskiey, Białoruskich obu, aż do Dniepra, przyjęliśmy model soch i całey uprawy ziemi od Filiponow, których sochy bez polic, z jednym rzezakiem na lewo i prawo, przy zawracaniu konia przestawającym się, do połowy tylko ziemię podnoszą i skibę rębem stawiają, że z jedney strony, po świeżém oraniu, widać dyrwan, a z drugiey rolę zoraną; z czego powstaje po 4ch tygodniach nowy dyrwan, bo nieprzywalona trawa rośnie daley, a na drugiey stronie od korzeni żywych nowa powstaje.— W północney Rossyi, to jest, w Guberniach: Pskowskiey, Nowgorodzkiey, Wołogodzkiey i Jarosławskiey, używają się sochy, ciężkie wprawdzie, ale police dwie i narogi tak osadzone, że pierwsze wywracają doskonale skibę, a drugie blizko siebie osadzone i w kształcie ukośney łopaty ścięte, przecinają wszystkie rosliny. Silny i pracowity włościanin, silnym koniem, wyorze na dzień półtora morga, a ziemia spodem na wierzch obrócona, wystawiona jest na słońce, przyymuje i od niego i powietrza wpływ dobroczynny; życzyłbym więc moim braciom Litwinom, przynaymniey przyjąć sochy, jakie się używają w Obwodzie Białostockim, a pewnie ziemia Litewska po dobrey uprawie, wyda daleko większe plony; a kiedy jeszcze wytną się i rozkopią krzaki, którémi wiele gruntu w poletkach

zaimuje się, więc gospodarz z pociechą znaydzie i pożytek i przyjemny widok, z czystey i dobrze uprawioney roli.

Bronowanie Litew: sięga dziecińśtwa wieków, kiedy ludzie kijem kopali ziemię, a lada sękiem lub gałęzią ugładzali; naywięcey mamy bron z sękowatey jedliny, zbite z odciętemi długo gałęziami, jodłowe rozszczepy, oznaczają bronę, którą niewiem dla czego nazywają smykiem, chyba z podobieństwa, że jak smyczek nieprzerzynając strun, lekko po nich płynie, tak brona smykiem zwana, idzie lekko po wierzchu ziemi, gładzi ją, ale niewzruszy, jak gdyby się lękała rozbić bryły od orania pozostałe: bywają w niektórych mieyscach używane brony o 20tu zębach; ale użycie ich jest niedostateczne; bo się przyprawiają do nich hołoble i koń ciągnie taką bronę, a te zęby jeden w ślad drugiego wpadają; po przeyściu więc brony, zdaje się, że pięć liniy kijem oznaczono na roli: a przytém ta brona idzie bez nakładu, lekko, i nierozbija brył od orania pozostałych. Brona pospolita drewniana, która się używa w Gubernii Grodzieńskiey, Obwodzie Białostockim i Królestwie polskim, jest zwyczaynie o 25ciu zębach, a łuk, na którym osadzona, jest tak zgięty, a na nim orczyk kabłąkowaty tak osadzony, że w zawracaniu się konia z jednego boku na drugi przebiega, tak, że brona zawsze idzie ukośnie i każdym zębem osobną wyrzyna liniję; a przytém kiedy dobrze kamieniami nałoży się, więc rozbije rolę aż do tey głębokości, jak socha, i przez gęstość liniy, rozdrobi ją ostatecznie; i taka tylko uprawa ziemi, spulchnia ją i na działanie słońca i powietrza wystawując, zapewnia dla niey żyżność, a dla rolnika pożytek: lecz takich bron Litwini nie używają, a ja im z serca życzę, aby używali i niepowinna moja rada czynić odrazy, bo nieradzę kosztownych zagranicznego wzoru bron żelaznych, ale krajowe, który wzor podobnie jak sochy, od swoich braci z Gubernii Grodzieńskiey i Obwodu Białostockiego, bez kosztu dostać mogą.

O nawożeniu czyli sterkoryzacyi.

Uznana to jest prawda, że nawoz powraca ziemi żyżność, przez powrócenie tych pierwiastkow, jakie ona utraciła na wydanie płodow, które z niey zebrano; chcąc zaś istotnie ziemi powrócić jey straty, trzeba w proporcyję plonow oddawać: trzeba zatém obfitey sterkoryzacyi; lecz trudność w tém, skąd jey dostać? Jeżeli rolnik ma bydła dosyć, ile go wykarmić może i trawi całe siano, słomę i warzywa bydłem, owcami i końmi &c., i cały nawoz oddaje ziemi, więc niezawodnie ziemia jego ciągle obfite wydawać będzie plony i zawsze będzie w stanie należytey sposobności płodzenia.

Lecz kiedy siano, a czasem i słomę przedajemy, więc ziemia ubożeje, traci płodność i cała staranność i pracowitość rolnika, zostaje bez nagrody. Rolnik tedy, wyprzedający siano i słomę, powinien rzucić się do sposobow, jakiemi by tę stratę nagrodził. Ekonomiści zagraniczni radzą używać torfu, rozrzucać go pod bydło dla przedeptania i przemaczenia, zbierać wszelkiego rodzaju śmiecia, łodygi kartoflowe, liścia z drzew opadłe, dodawać z mieysc nieużytecznych ziemię dla sformowania pewnego rodzaju kompostu, i niezostawiać żadney rośliny uschłey na zniszczenie inaczey, tylko pod bydło rzucać albo do osobnych gnojowni, i to wszystko potém na rolę wywozić; ale te wszystkie pracowite usiłowania, niewynagradzają straty słomy i siana, dosyć ziemia traci, kiedy ziarno się wyprzedaje, to bowiem ziemia wydaje naywiększym swym kosztem: Nasi Litewscy gospodarze, niewiedząc o tém, tę nawet stratę potrafili dla niey wrócić; powszechnie bowiem całe plony przepędzają na wódkę, nieszczęśliwy włościanin z obowiązku musi ją wypić, pomaga nie zle i sam właściciel, ale za to braha wykarmia bydło, owce, świnie, ptastwo; więc sterkoryzacyja zapewniona; ale czy krajowe bogactwo z takiego postępowania wzrasta? Oto jest pytanie do rozwiązania: ani wódki, ani spirytusu zagranicę nieprzedajemy, więc okrąg naszey ekonomiki

między nami toczy się, i przy całey pracowitości i staraniu jesteśmy ubodzy.— Gdybyśmy mieli w kraju naszym fabryki, choć pierwszych potrzeb, więc fabrykanci zjadaliby nasze zboże, wypijaliby wódkę, a za to mielibyśmy od nich sukna, płótna, wyroby żelazne, rolnicze, świece, mydło i to wszystko, czém się odziewamy, i czego używamy; ale ta materyja daleko prowadzi, wróćmy się do sterkoryzacyi.

Całausilność rolnika być powinna, na naywiększym nagromadzeniu nawozu; skarmiać więc należy siano i słomę bydłem, końmi, owcami, &c.; a jeźli siana właściciel ma obficie i przedaje, więc to powinien czynić tak ostróżnie, aby ziemi swey nie uszkodził, i żeby jego bydło nad proporcyję nagromadzone nieuległo upadkowi, jak to było w roku 1838, 9, dla niedostatku karmu. Wyżey wzmieniłem, co zagraniczni rolnicy radzą czynić do pomnożenia sterkoryzacyi, i to łatwo wykonaném być może, i tego się chwycić należy.

Jak zaś nawoz rzucać trzeba na ziemię? Jedni mówią, jak naygęściey, drudzy lekko i rzadko potrząsać. Ci, co na piaskach siedzą, nic gnojem niedokażą; na mierney ziemi trzeba nawozu więcey, na tłustey i gliniastey nie wiele.— Nawoz wyrzuca się pod oziminę tylko.— Doświadczenie pokazuje, że lepiey mniey ziemi używać, a więcey sterkoryzować i uprawiać.

O Łąkach.

Powszechnie u nas Litwinow łąki puszczają się na opiekę przyrodzenia— Piękne gruntowe łąki zarastają mchem i dziczeją: takie łąki na wiosnę trzeba oczyszczać; mech i posuchy grabłami zedrzeć zupełnie i osiać potruchą od siana murożnego, a mianowicie dzięcieliny, która u nas obficie znayduje się, a którą gdyby na nasienie zbierano i po oczyszczeniu łąk zasiewano, dziwnie łąki byłyby poprawione.— Przytém, aby łąki niewymakały i rodzeniu się mszarnikow zapobiedz, trzeba kopać rowy do spadu wody— Łąki na wynioślеyszych mieyscach dla braku wilgoci nierodzą, takie więc trzeba wyorać, zasiać lnem, lub jęczmieniem, a po zbiorze znowu przeorać, wybronować i trawami pastewnemi osiać, a potém gładką kłodą wywałkować; tym sposobem, przywróci się obfity zbior siana na lat kilka— Na łąki gruntowe, należy dawać zasilenie choć co lat kilka, z przepalonego nawozu, jak naydrobniey rozbitego i dokładnie grablami rozprowadzić — Łąki błotne, poprawiają się spuszczeniem wod i nasypaniem ziemi— Łąki torfowe podobnie nawiezieniem ziemi poprawić można; lecz jeźli torf głęboki, żadne sposoby do poprawy użyte nie skutkują; w braku łąk trzeba siać w jarzynnym lub ugorowym polu owies z wyką lub grochem, i skoro na grochu lub wyce kwiat zacznie pokazywać się, należy skosić i ususzyć: jest to dosyć kosztowne, ale naylepsze siano.

O Bydle, Koniach i Owcach.

Każdy z nas jest przekonany, że bydło i owce są główną podstawą dobrego rolniczego gospodarstwa, i dla tego pielęgnowanie tego obóyga powinno całą dobrego gospodarza zająć uwagę— Bydło gatunkowe i owce cięko-wełniste można mieć nagle, wykładając znaczny kapitał; lecz ja nie do kapitalistow przemawiam, ale do tych gospodarzow, którzy nie mają kapitałow, a jednakże mają bydło, owce, konie, &c., tym więc radzę:

Imo, Bydło nasze pospolite, przez złe utrzymanie do nikczemnego stanu doprowadzone, można poprawić przez przysposobienie dobrego i obfitego karmu: wychowując cielęta, na pomnożenie obory przeznaczone, mieć trzeba wzgląd na to, żeby przynaymniey dwa miesiące po urodzeniu mlékiem matek, obok poyła z owsa, a potém dobrém sianem lub sieczką z siana, z osypką zasilane były, przez co nabiorą dobrego wzrostu i sił, albowiem dobry i obfity pokarm, wszystkie zwierzęta w dobrém wzroście i siłach utrzymuje: Cielęta stać i pastwisko mieć powinni osobno, a w zimie w udzielney ciepłey zagrodzie. Krówka młoda, niepowinna być zpuszczona do

płodu inaczey, jak w czwartym roku, a jeszcze byłoby lepiey aż w piątym: bo kiedy tak jak teraz w trzecim roku już będzie ocieloną, przed nabraniem wzrostu i sił, będzie drobna, słaba i wydawać będzie cielęta bardzo małe i nędzne: byki podobnie do lat trzech w użycie wchodzić niepowinni— Jest wprawdzie trudno w szczupłém gospodarstwie zapobiedz wczesney bydła płodności, ale kiedy gospodarz szczerze usiłować będzie, to potrafi oddzielić młode krówki od reszty bydła, a byki mogą się paść z bydłem starém i podobnie stać w oborze przywiązane.— Tym sposobem pospolite bydło przywieść można do doskonałego stanu, niełożąc kapitału na bydło gatunkowe; bo to nasze bydło, całą swą nikczemność nabyło z niebacznego i niedołężnego utrzymania: a ponieważ w wielu mieyscach jest bydło gatunkowe, a mianowicie tyrolskie, które w naszym klimacie łatwo się oswaja, więc gospodarz usiłujący mieć poprawione bydło, bez zbyteczney trudności i małym kosztem, może dostać parę cieląt i one dobrze wychowawszy, będzie miał zarod obory gatunkowey, i z czasem będzie mieć piękną trzodę.

2do, Hodowanie koni u nas w Litwie jest zupełnie zaniedbane, nie mówię o stadach, jakie dawniey bogaci Panowie mieli z koni gatunkowych: polskich, tureckich, a nawet arabskich, lub z tych mieszanych; już one wyginęły; mówię o koniach, jakie są w powszechném używaniu— Dawniey we dworach majętnieyszych właścicieli, chowano dobrego stadnika i kilka klacz, a nawet włościanom udzielano stadnikow; ale to powodzenia niemiało, dla chciwości rychłego używania; bo ledwo zrzebiec we dworze trzech lat dochodzi, więc wraz go biorą do użycia, męczą najeżdżaniem, tressowaniem, albo do starych koni przyprzęgają, spędzają i pierwiey go zniszczą, nim on wzrostu i sił nabierze; tak czynią dwory, a włościanin w drugim roku, młode zrzebie zaprzęga do brony i przyprzęga do podróży, i te nieszczęśliwe zwierzęta, tak niszczeją i tak są małego wzrostu, że przybylcy u nas nazywali takie konie, osobnym gatunkiem leśnych koni, bez ludzkiego starania rodzących się i wychowanych.— Koń do zupełnego wzrostu i sił potrzebuje pięciu zupełnych lat: w stepach, gdzie się wychowują ogromne stada, niełowią konia do przedaży lub użycia prędzey, aż on lat pięć skończy; w północney Rossyi we wsiach i wielu małych miasteczkach, młode konie przez lato, pasą się wszystkie razem i prawie bez dozoru; na zimę gospodarz bierze swego zrzebca do chlewa, nie do przeoryny z podłogą, nie przywiązuje, puszcza go swobodnie, karmi czystém sianem, lub czasem daje sieczkę, mletym owsem osypaną, a w ciężkie mrozy, daje codzień garniec owsa; a kiedy lat pięć skończy, przyprzęga go do starego konia, z prawey i lewey strony, a po dwóch lub trzech przejażdżkach, zakłada w hołobli i ma konia już ułożonego i zdolnego ciągnąć pudow 3o i więcey— Życzę naszym gospodarzom tak postępować, a zamiast nędznych i słabych szkap, będą mieli z teraźnieyszych koni piękne i silne.

3tio, Owce w Litwie prawie wszędzie są poprawione, a w wielu mieyscach są cienkowełniste hiszpańskie, lub elektoralne, tylko biedni włościanie i uboższa szlachta, trzyma się dawney rozmaitey maści, nędznych owiec, nie dla tego, aby mieć niemogli dobrych, ale o to niedbają— Obchodzenie się ich z owcami, pełne dawnych przesądow, że owce potrzebują ciepłych chlewow, jest przyczyną gęstey dla tych zwierząt śmiertelności lub ciężkich chorob; a kiedy owca dobrze się utrzymuje na czystey słomie, kartofli, brazie, sienie, i żyć może, wszelkiemi roślinami suchemi, których inne bydło nie je; ci ludzie mówią, że nie mają tak dobrego siana, aby owce karmić mogli; mają więc ich mało i duszą jeszcze w zagrodach w chlewie porobionych, a przytém niektórzy po dwa i trzy razy strzygą, a zatém mają wełnę krótką, grubą i twardą, a nayczęściey owce ostrzyżone za nadeyściem zimna zdychają; ci gospodarze powinniby zayrzeć do bogatych, jak się owce utrzymują, i wziąć przykład; a jeżeli

odległość mieysca przeszkadza, więc im radzę rod, Bogatszym mieć udzielną dla owiec budowlę przestronną, mającą wiele światła, otwory w dachu dla wychodzenia pary i przewiewu powietrza; żłoby z desek, dla zakładania pokarmu poprzedzielane stosownie do liczby owiec— 2re Uboższym, aby w chlewach oddzielili osobne dla owiec mieysce i dobrze odgrodzili, i drabiny przyporządzili nie wysoko, aby owce dostając pokarmu, niewysilały się.— Co do owiec, skracam moje rady, bo tyle już o tém w przeszłych Kalendarzach pisano, że myślący i zastanawiający się gospodarz, ma w czém wybor uczynić.

O CHOROBIE JAGNIĄT

Wartogłowem zwaney.

Choroba ta, znana jest każdemu owce chowającemu, z własnych strat, jakie przez nie poniosł, a jednakowoż należy ona do tych, których dotąd ani przyczyny dociec, ani też sposobu leczenia wynaleźć nie można było.

W tym więc celu Towarzystwo rolnicze Wiedeńskie ogłosiło nadgrody sto dukatow dla tego, ktoby następujące zdania jak naydokładniey rozwiązał:

1mo, Jakie są według teoryy i obserwacyy nayblizsze przyczyny wartogłowu jagniąt?

2do, Jakich używano dotąd śrzodkow przeciw tey chorobie?

3tio, Prócz tych śrzodkow, jakie są jeszcze inne służące do jey uleczenia i oney zapobieżenia?

4to, Jakby należało hodować jagnięta od pierwszey ich młodości, by oddalić od nich wszelkie przyczyny tey choroby?

5to, Jak można poznać chorobę tę w jey powstaniu, i coby czynić należało przeciw dalszemu rozwijaniu się oney?

Z pomiędzy osimnastu rozpraw, jakie Towarzystwo rzeczone w tey mierze otrzymało, odznaczały się trzy, a mianowicie: P. Zink, P. Brosche, i P. Dum Pach; ale ponieważ żadna z nich nie rozwiązała stanowczo 3go zdania; przez to wyznaczona nadgroda żadney przyznaną nie została. Jednakowoż Towarzystwo ofiarowało każdemu z wymienionych za odstąpienie rozprawy, pięćdziesiąt dukatow i medal srebrny.

P. Kuers Profesor weterynaryi w Nö- glinie, rozbierał gruntownie wyż rzeczone rozprawy, i przyznał pracy P. Zink nie tylko przed innemi pierwszeństwo; lecz nadto, uznał ją być ze wszech miar ważną, tak dla sztuki weterynaryyney, jako i dla hodujących owce; przytém oświadczył, iż jeżeli rozprawa ta, nie uzyskała wyznaczoney nadgrody, to pochodziło ze zbyt krótkiego czasu, który do odpowiedzi na zdanie Towarzystwo przeznaczyło. To więc skłoniło nas do umieszczenia tutay w obszerności rozprawy P. Zink trzymając się porządku w jakim ją P. Kuers rozbierał.

Zadanie pierwsze— Jakie są nayblizsze przyczyny wartogłowu owiec?

Nayprzód P. Zink czyni ogulne uwagi nad konstytucyją owcy i nad jey usposobieniem, w stanie przyswojonym, do właściwych jey chorob. Mniema on, iż rzeczywiste udoskonalenie owiec polega: na pewném rodzaju jednostayney harmonii w całém ich ciele; na pewném rozpieszczeniu (Verzertelung) ogulném całey materyi organiczney, które jest potrzebne do utrzymania harmonii we wszystkich funkcyjach; że takowa ogulna miękość, otrzymana za pomocą sposobu życia stosownego do prawideł hygieny, może się bardzo dobrze pogodzić z mocném zdrowiem; i że, jeżeli owca swoyska okazuje wyrazne usposobienie do pewnych chorob szczegulnych; to pochodzi ztąd: iż człowiek zniweczył harmoniją jey organizmu, urządzając w niey rozwolnienie, czyli słabości cząstkowe i niedokładne, a które [illegible] przez niewiadomość i niedozor.

Poczém P. Zink zastanawia się nad konstytucyją owcy zwyczayney, i mniema: iż jey organa od żywności, o wiele przewyższają organa zmysłow i ruchu. Twierdzi, iż im bardziey się zbliżamy do pierwszych czasow życia, tém wyraźniey się spostrzega przewaga systematu limfatycznego i gruczołowego; że w młodym wieku utworzenie organu mozgowego pierwszym jest natury celem: a zatém do tego organu naywiększy napływ krwi ma mieysce; i ztąd to pochodzi w tym wieku tak częste zapalenie mozgu i wodne puchliny onego; nakoniec, iż przypadki te, tém częściey zdarzać się muszą u jagniąt, gdyż z jedney strony substancyja ich mozgu jest prawie w pół płynna, a z drugiey strony, jest system skórny, zamieniwszy się pod ręką człowieka w pewien rodzay warsztatu, przeznaczonego do ciągłey produkcyi wełny, przez co czynność naczyń skórnych sprawia kongestyje czyli napływ krwi na wewnątrz; ponieważ też naczynia skórne, są w ścisłym związku z naczyniami błoń mozgu, jako też błony piersiowey, nerek, błony brzuszney, i t. d.

Po takowym wstępie P. Zink przystępuje do rozwiązania pierwszego zadania. Mniema on, iż wartogłów pochodzi: z ściśnienia materyjalnego na mozg i mlecz pacierzowy, przez pewne ciała zwane hydatydami, będącemi zawsze wypadkiem zapalenia przedniey części mozgu, lub też błony jego. Uważa on zapalenie, jako apparat uleczający i naprawiający organa, przez naturę używany, nayprzód: do oddalenia zawady, która zająwszy pewną część organizacyi, przeszkadza wolnemu odbywaniu się funkcyi; a powtóre, toż zapalenie służy do naprawienia, ile to być może, zrządzonych uszkodzeń i przywrócenia tym sposobem zdrowia; sposob ten uważania rzeczy, usprawiedliwia P. Zink przez zastanawianie się nad rozmaitém ukończeniem się zapalenia, to jest: przez rozeyście się, przez ropienie, przez zmienienie postaci lub siedliska choroby, przez gangrenę, wodną puchlinę, zrośnięcie się części przyległych i twardnienie. Utworzenie się robaka Coenurus, jest wypadkiem usiłowań natury, do przywrócenia zdrowia; ale usiłowania te, nie będąc dosyć silne, stały się bezskuteczne pod wpływem okoliczności przypadkowych.

Poczém P. Zink podaje sposoby rozpoznania wartogłowu. Atoli mówi on, tu jedynie o wartogłowie powstającym w młodości u zwierząt, mających mozg z dzieciństwa miękki, bez działania gwałtu zewnętrznego, jedynie z prostego napływu humorow do mozgu. Takowy wartogłów dzieli na pięć periodow:

Period pierwszy— Jest to stan ogulnego osłabienia, czyli słabość z krwistości znaczney i krótko-trwałey pochodząca. Dyssekcyja mozgu wiele razy przez P. Zink przedsiębrana, okazała mu zawsze naczynia krwiste, zatkane komorki mozgu, a szczegulniey uplon naczyń krwistych (plexus choroideus) rozszerzone, przez zbyteczną ilość płynu. Wszakże owczarze doświadczeni i uważani, umieją rozpoznać pierwsze oznaki tey choroby, zależące szczegulniey na nadzwyczayney ociężałości, trudności chodzenia, braku apetytu, powiększenia się czerwoności białka w oku i całego oka, na rozszerzeniu się zrzenicy i powiększeniu się nierówném naczyń wystających nad brzeg zrzenicy, i nakoniec na pulsie pełnym i twardym pod czas przypadłości, czyli paroxyzmow choroby.

Wprawdzie łatwo byłoby w ten czas zapobiedz dalszemu wywiązaniu się choroby, ale nie należałoby się ograniczać na niektórych mało znaczących lekarstwach.

Period drugi— P. Zink nazywa go ciągłym stanem osłabienia, czyli wodną puchliną wewnętrzną mozgu (Hydrocephalus internus). Period ten charakteryzuje się przy tworzeniu się osadu chorobliwego, będącego skutkiem zniesioney równowagi pomiędzy sekrecyją i absorbcyją płynu mozgowego, czyli pomiędzy jego wydzielaniem się i wyssaniem. Naczynia kapilarne krwiste mozgu, są nadzwyczay rozszerzone, a nawet w niektórych mieyscach rozdęte; przytém nieposiadają wcale mocy ściągania się. Period ten jest bardzo krótki, po nim następuje właściwe, tak zwane, zapa-

lenie, czyli zapalenie mozgu (Encephalitis).

Period trzeci — Tey choroby, tworzy się pod czas rozwijania się mozgu, a uważany jest za pierwszy period kołowrótu zdziałania przyczyn zewnętrznych pochodzącego. Napady zawrótu, które i w poprzednim periodzie okazywały się tylko przez chod niepewny i przez skłonność zbaczania z prostey drogi, w tym periodzie wyraźnieysze się stają: Zwierzę co chwila obala się i znowu podnosi, biegnie potém i uderza o przedmioty, które na drodze napotyka, dopóki niewyczerpnie wszystkich sił swoich i niepadnie na ziemię bez żadney przytomności. Przy otworzeniu ciała, widzieć można mozg w niektórych mieyscach nadzwyczay czerwony; naczynia zatkane, nabrzmiałe i rozdęte; część limfy plastyczney wypoconą i tworzącą lekką warstwę na mieyscu zapalenia; także daje się widzieć pewna ilość płynu serwatkowego rozlanego w komorce nayblizszey tego mieysca. W końcu tego periodu, mieysca czerwone nikną, a płyn serwatkowy zbiera się w hydatydy, które coraz stają się widocznieyszémi. Napady chorobliwe są naygwałtownieysze w ten czas, gdy siedlisko zapalenia jest w mozgu.

Period czwarty — W tym periodzie symptomata nikną częstokroć bardzo prędko, co się nigdy nie przytrafia w ten czas, gdy jagnie ma powrócić do zdrowia. Zwierze jest wprawdzie chude i słabe, przecież poczyna jeść regularnie i przychodzi do sił póki hydatydat tworzący się, nie przyydzie do tey wielkości, iż naciskać będzie mozg, a przez to utrudzać jego działanie. Period ten, możnaby nazwać periodem tworzenia się hydatydow, albo też fałszywym powrótem do zdrowia.

Period piąty — W tym periodzie wartogłów jest zupełny, czyli jest zupełnie wydoskonalony.

Zadanie drugie — Jakich używano dotąd środkow do zniszczenia wartogłowu?

Tu P. Zink pomija mniemane lekarstwa przeciw tey chorobie zabezpieczające, wszystkie bowiem od wyjątku odrzuca. Natomiast wymienia on różne sposoby, których w tey chorobie zalecano, jakich on sam probował, lub też ich skutki, których był świadkiem; a mianowicie:

1úd, Upuszczenie krwi. Przecież częstokroć nie otrzymywano ztąd pomyślnych skutkow, jak je sprawić może, ponieważ nie przedsiębrano ich we właściwym czasie.

2re, Użycie na wewnątrz, z jedney strony, śrzodkow przeciw zapalnych, o których można powiedzieć to samo, co o upuszczeniu krwi; z drugiey strony, śrzodkow drażniących i merkuryjalnych, których używano jedynie dla tego, iż pomieszano przyczynę ze skutkiem.

3cie, Używanie troakaru pojedyńczego i przekłócie nosa. P. Zink niedoświadczał ostatniego sposobu, który jednak za niedorzeczny uważa; a z użycia pierwszego niewidział także dobrych skutkow: Wprawdzie wyznaje on, że nie mógł nigdy odkryć na czaszce mieysca miękkiego, które podług Gerrehe i innych autorow wskazuje siedlisko hydatydy.

4te, Trepanacyja jest wprawdzie operacyją pewnieyszą i skutecznieyszą, która przecież nie może uleczyć gruntownie wartogłowu, utworzonego pod czas rozwijania się mozgu, a nawet z tegoż rozwijania się powstałego.

5te, Piłowanie rogow może uleczyć niekiedy chorobę, w swych symptomatach do wartogłowu podobną, sprawioną przez gatunek robaka, znaydującego się w nosie, zatokach czołowych i wydrążeniu rogow; ale przeciw kołowrótowi samemu, jest zupełnie bezskuteczne.

6te, Żelazo rozpalone, którego dobrego skutku nigdy P. Zink niewidział.

7me, Zawłoki, wezykatoryje, śrzodki kichanie wzbudzające, nastrzykiwanie emetiku, kwasu arszenikowego i merkuryuszu do nozdrzy: tego wszystkiego P. Zink używał naprózno. Nakoniec:

8me, Nastrzykiwanie w nozdrze spirytusu z rogu jeleniego i wody wapienney: te sposoby mogą być tylko pomocnicze. (*d. n.*)

SPOSOBY GOSPODARSKIE.

O wyrabianiu mąki z kartofli przeziębłych.

W dodatku 2gim do kalendarza rolniczego na rok 1830, w artykule: Rożne użycie kartofli namienione zostało: iż kartofle przeziębłe dają wyborną mąkę. Nie będzie więc od rzeczy postępowania w tey mierze obszerniey tutay opisać, a to tém bardziey, iż wiele osob kartofle przeziębłe, jako do żadnego użytku nie zdatne, zwykle na pomnożenie massy nawozu przeznacza. (Artykuł następujący, wyjęty jest z pisma niemieckiego, pod tytułem: *Landwirt Zeitung* z roku 1830, stron. 31).

Doświadczenia przekonywają, iż kartofli przeziębłych można bardzo dobrze użyć na mąkę, a która jest nawet trwalsza od mąki zbożowey. Owszem, mąka ta otrzymuje się nayłatwiey a może i naystosowniey, za pomocą mrozu. W tym celu, kartofle przeziębłe rospościerają się w mieyscu otwartém, nawet mogłyby być rospostarte i pod ogułem nieba; albowiem deszcz i śnieg, o tyle im tylko szkodzi, iż w tym razie potrzebują więcey czasu do wyschnięcia. Częsta odwilż i mrożenie, naywięcey się przyczynia do oddalenia z nich wilgoci, gdyż za każdém nowém zamrożeniem, tworzy się pomiędzy częścią mączaną kartofli a jey łupinką, skorupa lodu, która pod czas odwilży topnieje, a woda przez popękaną łupinkę odcieka. Tym sposobem wymrożone kartofle są zupełnie suche i od łupinki bardzo łatwo się oddzielają; pozostała część mączna rozdrabia się nieco i we młynie na mąkę miele.

Sławny *Einhof*, wystawił nawet na mroz kartofle rozgniecione na ciasto, i otrzymał z nich przez wymrożenie naydelikatnieyszą mąkę kartoflaną, która się przechowywała lat dwa w sklepie wilgotnym, bez naymnieyszego uszkodzenia.

Tym sposobem można także uratować części pożywne tey użyteczney rośliny, gdy nagły mroz niedozwoli wybrać jey z roli, co się często zdarza. Przecież w razie tym wybrać je z ziemi należy pod czas naypierwszey odwilży, ponieważ łatwoby w ziemi gnić mogły; albowiem według doświadczeń P. *Boissier* (Annales d'agriculture française), kartofle na zamrożenie wystawione, powinny nie stykać się z sobą, gdyż w tym razie w zgniliznę przechodzą; w ziemi zaś zwykle przy sobie zostają.

Używając mąki kartoflaney do pieczenia chleba, potrzeba domieszać nieco do niey mąki zbożowey, naylepiey pszenney, i ciasto bardziey wodą zwilżyć, niż zwyczaynie, ponieważ mąka kartoflana połyka więcey wody a niżeli zbożowa.

Według doświadczeń P. *Alberta*, można tym sposobem korzystać z przeziębłey rzepy i innych roślin korzonkowych, a nawet i z wszelkich przeziębłych owocow.

Sposob budowania domow niespalnych.

Sposob ten wynaleziono w *Wiedniu*. Bierze się: gliny części 9, kwasu garbarskiego 1, wody garbarskiey 1, dodaje do tego popiołu i piasku po jedney 13tey części; jeżeli jest dobra glina, a jeżeli mniey tłusta; dodaje się tylko popiołu i piasku po jedney 25tey części. Zarabia się to wszystko z wodą i przez niejaki czas zostawia w spoczynku. Massą tak przygotowaną oblepia się wszystko drzewo, do budynku użyte. Do utwierdzenia tey mieszaniny, tam gdzie potrzeba, można użyć słomy, jak się to zwykle dzieje, albo szpagatu, który mydłem wysmarować trzeba.

Zachowanie bydła od upadku.

JP. *Moszkow*, obywatel Gubernii Kostromskiey, uwiadomił Moskiewskie Towarzystwo Gospodarstwa Wieyskiego, że on w 1829 roku, uratował oborę swą od upadku, zdarzonego w jego okoliey, przez nakadzanie chloryną. Przeto, ażeby i nasi gospo-

darze poszli za tym przykładem. Chloryna w podobnych zdarzeniach wielokrotnie już okazała zbawienne swe skutki.

Sposob wygubienia robactwa.

Pewny Ekonom we Francyi położył przypadkiem gałęzie bzu na roli, gdzie się znaydowało robactwo, niszczące zasiane ziarno. Mocny zapach tych gałęzi był przyczyną, że w mieyscu, gdzie te gałęzie leżały, robactwo zupełnie zginęło. Uczyniono w innych mieyscach takież doświadczenie, zawsze nastąpił równy skutek.

SPOSOBY KUCHENNE.

Sposob robienia Baby Migdałowey.

Wziąć funt migdałow słodkich i kilka gorzkich, utrzeć na tarce, jay trzydzieście, osobno żółtka rozbić, i osobno białka na pianę, cukru pół funta i mąki filiżanek dwie, utrzeć to wszystko wałkiem w makotrze, a piana jak będzie ubita dobrze, razem to wszystko wymieszać i w formę dobrze masłem niesłonym wysmarowaną, wlać zaraz i w piec ostróżnie wstawić.

Mazurek kruchy.

Wziąć trzy ćwierci funta słodkich, a jedną ćwierć gorzkich migdałow, włożywszy je do możdżerza, dodać należy twardo odgotowanych 40 żółtkow, stłukłszy, dodaje się kilka żółtkow syrowych. Skoro się wszystko dobrze wymiesza, wybiera się na stolnicę i rozwałkowywa się na pół cala grubini, włożywszy go na papier masłem wysmarowany, kładnie się do pieca, gdy się upiecze, wydobywa i oblewa się lukrem, z nim znów mazurek stawi do pieca, aby oschł i daje się na stoł.

Musztarda.

Weź 2 łoty suszonego chrzanu, ćwierć łota cynamonu, goździkow i imbieru po ćwierci łota, utłucz na proszek, włoż w donicę fajansową, naleway po trochu ciepłą wodą i wymieszay łyżką drewnianą. Ta massa przykryta niech tak przez trzy dni będzie. Potém weź funt musztardy miałkiey, 4 łoty soli, 4 łoty cukru, wymieszay, doday kwaterkę wybornego octu, 4ry łyżki oliwy, i wymieszay dobrze z tamtą massą. Gdyby zagęsta była, można octem i oliwą ją rozrzadzać, albo sokiem cytrynowym, gdyby za tęga bulionem.

Obarzaneczki do kawy.

Jay żółtkow osim ubić dobrze, kwaterkę mléka słodkiego, garść kminu prostego nietłuczonego, filiżankę cukru miałko utłuczonego, mąki pszenney w proporcyję, byle nie zagęszczać, razem to miesić długo, robić obarzaneczki i na deku piec.

Obarzanki bez drożdży.

Wziąwszy kwartę śmietanki słodkiey gęstey, masła klarowanego dobrą filiżankę, jay 10, mąką pszenną zamiesić bez drożdży, porobiwszy obarzaneczki maleńkie, zaraz w piec, nie bardzo gorący, na blasie lub papierze, masłem wysmarowawszy, wsadzać.

Kotlet z kury.

Kurę drobno usiekać bez kości, z białym chlebem, trochę pieprzu dodawszy — Jay cztéry usiekawszy, po wierzchu białym chlebem posypać, jaykiem posmarować i w maśle usmażyć.

SPOSOBY LEKARSKIE.

Szybki ratunek od trucizny.

W Anglii corok wiele ludzi umiera od trucizny, a to po większey części od źle pobielanych naczyń miedzianych. Pewny, z doświadczenia przekonawszy się o mocy szybkiego ratowania od trucizny, podał je do powszechney wiadomości: „Przekonany jestem, mówi ten niewiadomy, że w całey Anglii nie masz żadnego domu, gdzieby nie było tego lekarstwa; potrzeba tylko szybko

go użyć". Lekarstwem tém nic innego nie jest, tylko dwie kawiane łyżeczki gorczycy, rozwiedzioney w ciepłey wodzie. W okamgnieniu następują womity.

Na rany z upadnienia pochodzące.

Myje się rana zimną wodą, bierze się trochę ośrzodka z chleba, moczy w studzienney wodzie, przykłada na ranę i utrzymuje wilgotno przez resztę dnia, jeżeli blizna jest znaczna, a nazajutrz chory pewno zdrów będzie.

Na biegunkę krwawą.

Do żółtka świeżo zniesionego kurzego jaja, wsyp 6 łyżek miałkiego cukru, ubiy na massę i day zjeść choremu. Przytém zasilać się może dobrym kleikiem.

Na uśmierzenie gorączki.

Sokiem od cytryny pulsa u rąk często nacierać, i sam sok z cukrem, lub z herbatą używać, znacznie gorączkę uśmierza. W pragnieniu wielkim, wodę przegotowaną z jelenim rogiem i grzanką z chleba suszoną pić często, skuteczną jest rzeczą.

Na puchlinę.

Rutę z oliwą, z solą utarłszy, tym nacierać, puchlinę rozpędzi. Rumianek z korzeniem w winie moczyć, to pijąc, puchlinę oddala. Gdy nogi komu puchną, uryną własną przykładać, chustę umoczywszy, pewno zeydzie. *Item:* Mayranowy sok z winem gotowany pić, skuteczny.

Kamień cierpiącym.

Sok z liścia rzodkwianego dać pić. Gorczyczne i melonowe nasienie z octem utłukłszy, przecedzić i pić. *Item:* Marunowe liście bez kwiatu z winem pijąc po półtora łota na noc, znaczny czyni skutek. *Item:* Boże drzewko w winie przez noc moczyć i potym pić, rzecz doświadczona.

A N E K D O T Y.

Rozmowa damy angielskiey i kupca mod w Londynie.

Mospanie! w tym momencie właśnie przybyłam z prowincyi; proszę, ubierz mię tak, jak się teraz w stolicy noszą. Pani! za dwie minuty będziesz cudem mody, dziwem wytworności, elegantką pierwszey klassy, zgoła: ubraną w nayświeższym guście. Proszę zdjąć kornet; oto jest. — Zrzucić spodnicę; bardzo chętnie. — Precz z kieszeniami; pozwalam. — Pozbyć się tey chustki; z roskoszą. — Oddać mi gorset i rękawy; niech i tak będzie — A więc teraz jesteś Pani naymodniey ubraną; gdyż teraz ubierać się, jest to być rozebraną.

Nie zawsze ten znaydzie, co szuka. — Zakazano w Szwaycaryi w jednym czasie dwie xiążki, jedna pod tytułem: *Rozum*, a druga, *Dziewica Aurelijańska* Woltera. Jeden urzędnik w pewnym kantonie po odprawioney rewizyi, napisał do senatu w następującym sposobie: *Była w kantonie naszym ścisła rewizyja, lecz ani* Rozumu, *ani* Dziewicy, *nie znaleźliśmy.*

Kondeusz wielki, trzymający w oblężeniu *Wezel*, proszony od Dam tego miasta, o pozwolenie wyniesienia się z fortecy, odpowiedział: *Nie mogę pozwolić na tę prośbę, gdyżbym się pozbawił naypięknieyszey ozdoby w tryumfie.* (Lubiący się zastanowić, pozna w tym grzecznym odmówieniu widoki biegłego i doświadczonego wodza).

Coż powiesz nowego, pytał szlachcic jedząc obiad, stojącego przy sobie syna ekonomowego. — Oto panie nasza maciora porodziła wczoray trzynaścioro prosiąt, tak

że tylko dwanaście ssać może. Coż się dzieje z trzynastym? — To, co i ze mną, tylko patrzy.

Uczciwy i ubogi człowiek uratował z własném niebezpieczeństwem życie bogacza. Ten dał mu za to kilka złotych. Jeden z widzow oburzył się tak nikczemnym darem; lecz wybawca uspokoił go, mówiąc: Wszakże ten pan musi sam naylepiey wiedzieć, ile wart.

Pewna elegantka mówiła raz do pijaka: Słuchay, lat już dziesięć, jak jestem wdową, a nigdy naymnieyszey chętki nie miałam do małżeństwa. WPani widzę jedney ze mną natury, rzecze jey pijak, bo też i ja jak żyję, nigdy nieczułem pragnienia.

Farghuar niewierzący w lekarstwa, zachorował. Przyjaciel jego posłał mu Doktora; gdy mu o przyyściu tegoż doniesiono, rzekł: Powiedźcie mu, żem chory, i że nikogo nieprzyymuje.

Młody jeden oficer grzał się u komina. Coż to! spytał go ktoś z boku, zimnoż to WPanu? Bynaymniey, odpowiedziała za niego pewna dama: Jegomość chce się z ogniem oswoić.

W I E R S Z E.

Prawdziwe szczęście.

Bogacz zbytkiem otoczony,
W śrzód złota, drogich kamieni,
W żądzach swych nienasycony:
Czyliż szczęśliwym się mieni?
Na naywyższym stopniu chwały
Człowiek, choć Narod ceni,
Choć mu się dziwi świat cały:
Czyliż szczęśliwym się mieni?
Ów posiadł urząd wysoki;
Rzuca blask pańskich promieni,
Choć go wznoszą pod obłoki:
Czyliż szczęśliwym się mieni?
Mędrzec, co światłem nauki,
Otrząsł się z prostoty cieni,
Co zna natury i sztuki:
Czyliż szczęśliwym się mieni?
Lecz kim cnota powoduje,
Kto na sumnieniu jest wolny,
Ten tyle szczęścia uczuje:
Ile go człowiek czuć zdolny.

Nadgrobek.

Tu leży baba z sążniowym językiem,
Pijaczka, która z każdym się kłóciła:
Bo się bawiła plotkami przytykiem,
Boday się podobna nigdy nierodziła.
Precz ztąd przechodniu, ta przyjaciol jest rada:
Bo ona cię nawet po śmierci ogada.

To naturalnie.

Kobieta bez języka, że mówi dokładnie,
O wierze snadnie!
Lecz, żeby mając język, milczeć miała kiedy,
Boday tak biedy!

CIEKAWE ROZMAITOŚCI.

Krótki opis niezmiernego długu królestwa wielkiey Brytanii, wyjęty z dziennika, pod tytułem: Minerwa, *na miesiąc pazdziernik w roku 1802.*

Gdyby człowiek jeden, odkładając 6 godzin na sen, przez 18 godzin liczył summę długu angielskiego w złocie, rachując 100 gwineow na minutę, a 108,000 gwineow na dzień, (gwinea jedna czyni zł. pol. 38), potrzebowałby na to jedénaście lat czasu i 160 dni; w angielskich talarach zaś, których cztéry idzie na gwineę, zabawiłby na rachowaniu 46 lat i 275 dni. — Chcąc summę liczyć w gwineach, i kłaśdź jednę obok drugiey w jedney linii, wynosiłaby ta linija 1305 mil jeograficznych; w talarach zaś, kładąc je podobnym sposobem, opasać by można było półtora raza kulę ziemską tą srebrną wstęgą, — Do zamknięcia tey summy w gwineach, potrzebaby skrzyni

277,538 i pół stop kubicznych trzymającey; chcąc tę summę przewieźć w złocie, trzebaby koni 747, a w srebrze 106,117 koni. W roku 1798 wyrachowano, że dług narodowy angielski, w bankocetlach, jedna na 10 funtow szterlingow, czyli na złch pol. 400, ważyłby funtow 67,855.

U c z t a.

Na tey uczcie, którą Arcy-biskup *George Nevil*, hrabia Warwick, w roku 1470 dał, wypotrzebowano: 2,400 korcy zboża; 350 beczek piwa; 104 beczek wina; 2 oxefty wódki; 80 wołow spasłych; 86 bawołow; 1,004 owiec; 300 wieprzow; 3,000 cielat; 2,000 kapłonow; 200 żorawiow; 300 prosiąt; bardzo wiele jeleni, dzikich koz; krolikow, gołębi, dzikich gęsi, bażantow; kuropatw, bekasow, czapli, przepiorek, i różney dziczyzny; 5,000 półmiskow galarety; 6,000 placków; mnóztwo szczupakow, pstrągow, psów i świń morskich, &c. Tysiąc ludzi usługiwało do stołu; gotowało zaś tę ucztę 62 kucharzow i 512 kuchcikow. — Nie można wiedzieć jacy byli goście, i jaka ich liczba; to jednak pewna, iż *Edward IV*, król angielski, w 7m lat po tey biesiadzie, kazał zabrać dobra wspomnionego Arcy-biskupa, a jego samego wygnał do Francyi, gdzie w nędzy i więzieniu życia dokonał.

PRZEPOWIADANIE POGODY Z PAJĄKOW.

(Dokończenie).

Nayważnieyszémi atoli są te miesiące, w których przesilenia i porównania dnia z nocą przypadają; poruszenia bowiem pająkow w tych czasach stanowią niekiedy przepowiednią dla całey pory roku. Do takich odległych wskazań służą pająki, które w pionowym kierunku siatki swe rozpinają. Z nich to w miesiącu *Marcu* i w pierwszych dniach *Maja* 1792 roku, *Quatremere d'Isjonval* przepowiedział w tém lecie nadzwyczay wielkie upały i niedostatek paszy dla bydła; zachęcał oraz kompaniją kupiecką w Hollandyi, ażeby się wcześnie skupowaniem masła zajęła. — Wróżba jego spełniła się. — Ciągle przez dwadzieście trzy dni trwająca susza w owym roku, wypaliła nie tylko trawy na pastwiskach, ale i wszelką wegetacyją, i pociągnęła za sobą nadzwyczayną drogość żywności, a szczegulniey nabiału. — Zkądże on to mógł przewidzieć? — Z siatek pajęczynowych. Spostrzegłszy dwie ukosno-pionowe siatki pajęcze, które będąc rozpięte między wierzchnim gzymsem komina i nizkim dachem przyległey budowy, przeszło *siedémnaście* łokci wynosiły. Taka nadzwyczayna ich wielkość naprowadziła go słusznie na wniosek, że nadzwyczaynego stanu atmosfery spodziewać się należy, tém bardziey, ponieważ zjawienie się tak niezwykłych pajęczyn, przypadło w czasach blizkich porównania i przesilenia dnia z nocą.

Do codziennych odmian służą *pająki pokątne*, czyli takie, które w kierunku poziomym siatki rozwieszają. Jeżeli właściciel takiey pajęczyny zatrudniony jest w porannku przędzeniem, lub jeśli przynaymniey siedzi na przodzie swey kryjówki pyszczkiem naprzód obrócony i ma nogi powyciągane, *pogoda w tym dniu jest pewna.* Jeśli się w podobném położeniu w głębi swego schronienia skurczył, *stan pogody jest wątpliwy, i przemijający deszcz spodziewany.* Nakoniec, jeżeli się w głębi swego pomieszkania skulił i tyłem do siatki obrócił: *za długą niepogodę* śmiało zaręczyć można; ilość zaś dni słotnych snadno przewidzieć można, skoro się porówna spostrzeżenia utrzymywane nad *pająkiem siatki pionowey* z ninieyszym. Mając takie dwa różnorodne pająki, wierzytelność przepowiedni jednego można codziennie sprawdzać postępowaniem drugiego.

Przy robieniu takich postrzeżeń, nie po-

trzeba tego puszczać z pamięci, że się w czasie lata jedne pająki *co dwa*, drugie zaś *co trzy miesiące* lenią czyli wyskórzają. i że w tey porze blizko przez dziesięć dni siedzą w kryjówkach ukryte bez przyyymowania pokarmu. Takiey ich choroby nie można brać za przepowiednią nastąpić mającey niepogody, tém bardziey. gdyż przy sprawdzaniu jednych z drugiémi, łatwo przyczynę ich skrycia się zgadnąć można.

Ktokolwiek zechce uważać pająki we względzie meteorologicznym, przekona się. iż bez kosztu, bo jedynie za pozwolenie im pobytu w mieyscu, które sobie same obrały, i za łagodne obchodzenie się z niemi. będzie miał w nich naturalne, żyjące barometry, które mu wszelkie nastąpić mające odmiany w pogodzie wierniey i wcześniey przepowiadać będą, niż wszystkie dotąd znane sztuczne narzędzia tego rodzaju. A co za korzyść dla rolnika, mianowicie w czasie kośby i żniw, mieć pewną wskazówkę do czynności, jakie i kiedy ma zaczynać. ażeby plony cało-roczney pracy i oczekiwań swoich sucho zebrać do gumien.

Naostatek, jeszcze to dodać należy, że na dżdżysty czas, na wiatr, lub jakąkolwiek nieprzyjemną zmianę powietrza, krótkie przędą nitki, a na piękną pogodę dłuższe, i ona trwa często do dziesięciu lub dwónastu dni. Kiedy pająki próżnują, pospolicie następuje deszcz; jeśli pod czas słotnych dni przynaymniey trochę są czynni, deszcz nie będzie padał długo, i nastąpić ma wkrótce piękna i stała pogoda. Pająki zwykle co 24 godzin zmieniają co w swojey przędzy; jeśli takowa zmiana nastąpi między 6stą a 7mą godziną wieczorem, wtedy noc bywa jasna i wypogodzona.

NIEKTÓRE OSOBLIWOŚCI.

Proroctwo tureckie.

W wyszłém we *Frankforcie nad Menem* jeszcze w 1619 roku dziełku, pod tytułem: *Le voyageur politique*, na stronicy 98 napisano, co następuje: „Pomiędzy wielu innemi przepowiedzeniami i temu jeszcze wierzą turcy: iż przyydzie kiedyś potężny europeyski władca, który ich nie tylko, że powypędza z kraju, ale tak zniszczy ich potęgę i państwo, że tylko im zostanie mały kawałek ziemi. O swey jednakże stolicy *Stambule*, mają osobne proroctwo, iż miasto to przeydzie w ręce Chrześcijan, kiedy Sułtan nazwiskiem *Mahomet* rządzić będzie tureckim państwem. Rzecz jeszcze ta jest szczegulnieysza, iż stolicę tę wystawił *Konstantyn Wielki*, a utracił ją ostatni Cesarz grecki, *Konstantyn*. *Konstantyna Wielkiego* matka zwała się *Helena* i *Konstantyna* ostatniego również *Helena*. W czasie wystawienia tego miasta pierwszy patryarcha zwał się *Gregorius*, i podobnež miał nazwisko ostatni za *Konstantego* ostatniego. *Stambuł* zdobył naypierwiey turecki Sułtan *Mahomet*, może więc jednakowość imion dotknie i turków, jak dotknęła dotąd Chrześcijan.

Angielska cierpliwość.

Pan *Boverick*, znany z zadziwiającey zręczności robienia łancużków na pchły, dał niedawnémi czasy nowe dowody swey ze wszech miar podziwienia godney sztuki; zrobił albowiem łańcuch z dwóchset ogniwek z zamkiem i kluczykiem, ważący tylko trzecią część grana i karetę podróżną sześcią koni ciągnioną, stangreta z pieskiem na koźle i forysiem na koniu, cztéry osoby wewnątrz, a dwie za karetą; cały zaś ten ciężar razem z końmi ciągnie pchła.

Prości turcy mniemają: że na każdym papierku, który trafem znaydują, imie Boskie niewidzialnie jest napisane, takowy więc połykają, w przekonaniu, że gdy do raju przez most ognisty przechodzić będą, każdy połknięty papier pod nogi im uściele, a tak mniey gorąca czuć będą.

W południowey Afryce, zabili Hottentoci zwierzę tak wielkie, jak 3 woły lub 4 konie. Głowę jego dali P. *Cambbel*, który ją miał odesłać do Anglii.

(Dalszy ciąg).

TRZECIA ERA ŚWIATA

Zaczęła się przy Powołaniu Abrahama w roku 2083, a skończyła się przy wyyściu Ludu Izraelskiego z Egiptu w roku 2513.

Rok.

2093, Początek królestwa Argoskiego.
2094, Urodzenie Izmaela, który żył lat 137.
2107, Przymierze Bozkie dla Abrahama.
2108, Urodzen: Izaaka syna Abrahamowego.
2126, Śmierć Sala.
2158, ——— Sema.
2168, Urodzenie Jakóba, który żył lat 147.
2183, Śmierć Abrahama.
2187, ——— Hebera.
2231, ——— Izmaela.
2255, Urodzenie Lewi, który żył lat 137.
2259, ——— Józefa syna Jakóba, który był przez braci przedany do Egiptu lat 16stu; służył Putyfarowi lat 14. Prezentowany Faraonowi lat 30stu; rządził w Egipcie lat 80, żył lat 110.
2298, Sprowadze: Jakóba p. Józefa do Egiptu.
2315, Śmierć Jakóba.
2369, ——— Józefa.
2392, ——— Lewi.
2393, Początek królestwa Ateńskiego.
2424, ——— ——— Koryntckiego.
2430, Urodzenie Aarona.
2433, ——— Moyżesza.
2433, Początek królestwa Spartańskiego.
2440, Założenie Miasta Lugdunu.
2456, Początek królestwa Tebańskiego.
2460, Założenie Miasta Troi.
2468, ——— ——— Aten.
2513, Exodus czyli wyyście, albo wyprowadzenie Ludu Izraelskiego przez Moyżesza z Egiptu. (*Dalszy ciąg nastąpi*).

KALENDARZ

ŚWIĄT I POSTOW STARO-ZAKONNYCH.

STYCZEŃ

Od 20 Mca Teywes do 22 mca Szwat.

11, Rosz-chodesz Szwat (Nów Mca Szwat).
25, Szabas Szyra (Sobota pieśni) śpiewając pieśń, przeyście Izraelitow przez morze czerwone, i Chamisza-oser biszwat, (15 dzień Mca Szwat). Radośny.

LUTY

Od 22 mca Szwat do 20 mca Oder.

9, Rosz-chodesz Oder (Nów Mca Oder).
10, Drugi dzień Rosz-chodesz.
20, Post Estery Królowey.
23, Purym. (Dzień wielce radośny ze zguby Hamana w Królestwie Perskiém).
24, Szuszan-purym. (Radośny na pamiątkę niegdyś stołecznego tego Państwa).

MARZEC

Od 20 mca Oder do 22 mca Nisan.

11, Rosz-chodesz Nisan (Nów Mca Nisan).
24, Post pierworodnych.
25, Peysach. (Dzień 1 S. Wielkanocy, czyli wyyście z niewoli Egiptu).
26, Drugi dzień święta.
27, 28, 29 i 30, Cholhamoed. Powszedne dni (pół święta) między świętami.
31, Siódmy dzień święta.

KWIECIEŃ

Od 22 mca Nisan do 22 mca Ir.

1, Ostatni dzień święta.
2, Isru-chag. (Przydatek do święta). Radośny.

9, Rosz-chodesz Ir (Nów miesiąca Ir).
10, Drugi dzień Rosz-chodesz.
14, 17 i 21, Taynas behab. (Post niektórych pobożnych Izraelitow, w Poniedziałek, Czwartek i Poniedziałek).
27, Lag-baumer (33ci dzień od Wielkanocy). Radośny.

M A Y
Od 22 miesiąca Ir do 24 mca Sywan.

9, Rosz-chodesz Sywan (Nów mca Sywan).
11, 12 i 13, Szelosze jeme hagbala. (Przygotowanie się do przyjęcia Praw Bozkich). Radośne.
14 i 15, Szawues (Swięto tygodniowe) Zielonych Swiąt.
16, Isru-chag. (Przywiązany do święta). Radośny.
28, Taynes Chof-sywan. (Post niektórych pobożnych Izraelitów w niektórych Prowincyjach).

C Z E R W I E C
Od 24 mca Sywan do 24 mca Tamuz.

7, Rosz-chodesz Tamuz (Nów mca Tamuz).
8, Drugi dzień Rosz-chodesz.
24, Szywe-oser-betamuz. (Post, dzień zburzenia Jerozolimy). Żałobny.

L I P I E C
Od 24 mca Tamuz do 26 mca Ow.

7, Rosz-chodesz Ow (Nów miesiąca Ow).
12, Szabas chazon. (Sobota czytania Proroctwa i widzenia Izajasza). Niewesoły.
15, Tysze-beaw. (Dzień spalenia Kościoła świętego) żałobny i post ścisły.
19, Szabas Nachmu (Sobota Pocieszenia). Radośny.
21, Chamisza-oser beow (15 dzień miesiąca Ow). Radośny.

S I E R P I E Ń
Od 26 mca Ow do 27 mca Elul.

5, Rosz-chodesz Elul (Nów miesiąca Elul).
6, Drugi dzień Rosz-chodesz.
31, Szlichas (dni wybaczenia) pobożne, że przede dniem się modlą codzień, aż do dnia 14 miesiąca września.

W R Z E S I E Ń
Od 27 mca Elul do 28 mca Tyszry r. 5602.

4, Rosz-chodesz Tyszre i Rosz-haszona (Nowy Rok 5602).
5, Drugi dzień Rosz-haszona.
7, Com Gdaliohu (Post ścisły Gdalijasza).
13, Jom Kiper (dzień expiracyi oczyszczenia się z grzechów) Post bardzo ścisły.
18, Sukas. (Święto Namiotów).
19, Drugi dzień święta Namiotów.
20, 21, 22 i 23, Cholhamoed. (Powszedne dni między świętami).
24, Hoszayna Raba. (Wybaw pomocą wielką).
25, Szemini aceres. (Ósmy dzień zamknienia święta).
26, Symchas Thora. (Pocieszenia się z Zakonu Bożego.
27, Isru-chag, (Przywiązany do święta).

P A Z D Z I E R N I K
Od 28 mca Tyszry do 29 mca Cheszwan.

3, Rosz-chodesz Cheszwan (Nów miesiąca Cheszwan).
4, Drugi dzień Rosz-chodesz.
13, 16 i 20, Taynas behab. (Post niektórych pobożnych Izraelitow w Poniedziałek, Czwartek i Poniedziałek).

L I S T O P A D
Od 29 mca Cheszwan do 30 mca Kisłew.

2, Rosz-chodesz Kisłew (Nów mca Kisłew).
Od 26 do 4 mca grudnia Osim dni Chanuka. (Odnowienie czyli poświęcenie Kościoła Swiętego) Dni radośne.

G R U D Z I E Ń
Od 30 mca Kisłew do 2 mca Szwat.

1, Rosz-chodesz Teywes (Nów mca Teywes).
2, Drugi dzień Rosz-chodesz.
11, Asore Betewes. (Post ścisły 10 dnia miesiąca Teywes, w którym było pierwsze oblężenie Jerozolimy).

O ZAĆMIENIACH.

W tym roku przypadają cztéry zaćmienia słońca i dwa xiężyca; lecz z tych jedno tylko zaćmienie słońca i jedno zaćmienie xiężyca będą widziane na horyzoncie Wileńskim.

Zaćmienie słońca cząstkowe, zacznie się dnia 6go Lipca o godzinie 3ciey, minucie 58mey, a skończy się o godzinie 5tey, minucie 20tey wieczorem.

Zaćmienie xiężyca całkowite, zacznie się dnia 25go Stycznia o godzinie 3ciey, a skończy się o godzinie 4½ z rana.

JARMARKI

Pryncypalnieysze Kraiowe i Zagraniczne.

Antolepta w Pcie Wiłkomierskim w dniach Niedzielnych: 1, Po Nowym roku; 2, Po Gromnicach; 3, Na 4m tygodniu Wielkie: Postu; 4, Po S. Janie Chrzcicielu; 5, Po S. Annie; 6, Po S. Bartłomieiu; 7, Po Symonie i Judzie Apos:; 8, Po S. Marcinie.
Bieszenkowicze: W dzień SS. Piotra i Pawła.
Bobróysk: 1szy, Na 3 Króle. 2, Na S. Mikołay, t. j. 9 Maja. 3, Na Pokrowy P. Maryi.
Birże w Pcie Upitskim: 1szy, 6 Stycznia. 2gi, 26 Lipca. 3ci, 29 Września.
Chasłowicze: Dnia 24 Lipca.
Dołhinów: Na Wniebowstąpienie Pańskie.
Druja: Na 3 Króle.
Homla: Na Nowy Rok.
Janiszki: 1, Na Gromnicz. P. Maryi. 2, Na Srzodepoście. 3, Na Boże Ciało.
Jeziorosy: 1szy w Niedzielę pierwszą po Jarmarku Widzkim 3 Królskim. 2, 15 Augusta według nowego Kalendarza.
Iłukszta: 1szy, na 3 Król. 2, na Grom. P.M.
Jozefatow czyli Słoboda w Pcie Nowo-Alexandryyskim: 15 Sierpnia.
Krasław: 1szy od Niedzieli mięsop: do wielkiego postu. 2gi, Na Swięty Donat to jest: w pierwszą Niedzielę po Stym Pietrze.
Kalwarya: w Niedz. po Nawiedzeniu P. M.
Królewiec: 24 Junii według nowego Kalen.
Linków: w Niedzielę po Szkaplern. P. M.
Lubawicze: 1, Na 3 Króle. 2, W dzień SS. Piotra i Pawła.
Lipsk: 1, Na Nowy Rok. 2, 24 Apryla. 3, W d. S. Michała Arch. według now: Kal.
Oswiey w Guber: Witebskiey: 1, W ostatni Piątek przed Swiętym Piotrem. 2, Na Borysa, to jest dnia 24 Julii.
Ostrowno: Na Wniebowzięcie P. Maryi.
Parycze w Pcie Bobróyskim: W dzień S. Parascewii 14 Pazdziernika, trwa 8 dni.
Płungiany: 1szy, w Poniedziałek zapustny. 2gi, Na narodzenie S. Jana.
Poswol: Także w tym dniu.
Radoszkiewicze: W dzień SSS. Tróycy.
Rogów: w Niedzielę po Wniebowzię. P. M.
Rogoło: 1szy na Wniebowstąpienie Pań. 2, Na Boże Ciało. 3, Na S. Michał.

Sałanty: 1szy na 3 Króle. 2, Na S. Maryą Magd: 3, Na S. Roch. 4, Na Aniołow Str:
Smorgonie: Na Srzodopoście.
Swisłocz: Po Zelwiańskim poczyna się.
Szkłów: 1, w N. Wstępną. 2, Na Boże Ciało.
Szczuczyn: 1szy na Maryą Magdalenę. 2, W dz. Symona Judy według nowego Kalen.
Szaty: W dzień Swiętey Tróycy.
Szydłow: Na Narodzenie Panny Maryi.
Szymbórg: w Niedzielę po Wniebowz. P. M.
Uciana w Pcie Wiłkomier: 1, Na Gromni. 2, Na Wniebowstąp: Pań. 3, na Boże Ciało. 4, Na Aniołow Stróżow, ma tygod. Jarm.
Warszawa: 1, w 2 Poniedz: po Ss. Fili: i Jakóbie. 2gi, w 1 Poniedz. po wszystkich SS., trwaią po 3 tygod. według now. Kalenda.
Widze: 1, w Niedzielę po 3 Królach. 2, Na Srzodopoście. 3, Na N. P. Maryą Szkapler.
Wilno: Od 23 Apryla do 15 Maia vet. styl.
Wiłkomierz: W dzień SS. Piotra i Pawła.
Worno. w Niedzielę po SS. Pietrze i Pawle.
Wysokie: W dzień S. Jakóba Apostoła n. s.
Zełwa: W dzień Swiętey Anny według Kalendarza Ruskiego.

JARMARKI

Na Wołyniu i Podolu, podług dat niżey wyrażonych w 1841 roku przypadające.

W Berdyczowie: 1szy, 13 Stycznia; 2gi, 16 Marca; 3ci, 12 Czerwca; 4ty, 15 Sierpnia; 5ty, 1 Listopada.
— Białopolu: 1szy, Na Nowy Rok; 2gi, 30 Stycznia; 3ci, 17 Marca; 4ty, 23 Marca; 5ty, 7 Kwietnia; 6ty, 9 Maja; 7my, 13 Czerwca; 8my, 29 Czerwca; 9ty, 1 Sierpnia; 10ty, 8 Września; 11ty, 1 Pazdziernika; 12ty, 7 Listopada; 13ty, 21 Listopada; 14ty, 6 Grudnia.
— Boremlu: 1szy, 6 Czerwca; 2gi, 29 Czerwca; 3ci, 8 Listopada.
— Czarnym Ostrowie na Podolu: 1szy, w d. S. Stanisława 8 Maja; 2gi, w dzień SSS. Tróycy; 3ci, w dz. Pokrowy N. M. P. 1 Pazdziernika; 4ty, w dz. Młodziankow 28 Grudnia.
W Dymówce w Pcie Olhopolskim: 1szy, Na Nowy Rok; 2gi, 19 Marca; 3ci, 7 Maja; 4ty, 24 Czerwca; 5ty, 1 Listopada; 6ty, 6 Grudnia.
— Dunajowcach na Podolu: 1szy, Na Nowy Rok; 2gi, w dzień Narodzenia Sgo Jana Chrzciciela 24 Czerwca. Każdy po tygodniu trwa: na nich wszelkiego gatunku towaru, koni i bydła nabyć można.
— Fulsztynie: 1szy, w dz. S. Agnieszki 21 Stycznia; 2gi, na Rachmański Wełykdeń 12 Kwietnia; 3ci, w Poniedziałek Swiąteczny 19 Maja; 4ty, w dz. Narodzenia Sgo Jana Chrzciciela 24 Czerwca; 5ty, w dz. S. Jana Bohosłowa 26 Września.
— Fastowie: 1szy, w Czwartek mięsny; 2gi, w Niedzielę Kwietną 23 Marca; 3ci, w 2gi d. Zielonych Swiąt 19 Maja; 4ty, w dz. S. Elijasza 20 Lipca; 5ty, 6 Grudnia.
— Januszpolu: 1szy, w dz. S. Teodozego 11 Stycznia; 2gi, w dz. S. Mikołaja 9 Maja; 3ci, w dz. S. Pantaleona 27 Lipca. Prócz tego targi, 1szych dni każdego miesiąca.
— Jarmolińcach na Podolu: 1szy, w Przewodną Niedzielę; 2gi w dzień Ś. Piotra i Pawła; 3ci, w d. S. Mikołaja 6 Grudnia. Gdzie sprzedają się różne towary, konie ręczne i tabuny, oraz bydło i wszelkie potrzebne artykuła.
— Iwnicy w Pcie Żytomierskim: 1szy, Na Nowy Rok; 2gi, 24 Lutego; 3ci, 12 Kwietnia; 4ty, 2 Lipca; 5ty, 6 Września; 6ty, 11 Pazdziernika; 7my, 4 Grudnia.
— Kuzminie: 1szy, w d. 3ch Królow; 2gi, 2 Lutego; 3ci, w Srzodopoście; 4ty, 23 Kwietnia; 5ty, 9 Maja; 6ty, 24 Czerwca; 7my, 1 Sierpnia; 8my, w d. S. Symeona 1 Września; 9ty, 1 Pazdziernika; 10ty, 8 Listopada; 11ty, 6 Grudnia.
— Kulczynach: 1szy, w Niedzielę Przewodną; 2gi, w d. Wniebowstąpienia Pańskiego, po tygodniu. Inne zaś, jako to: w dz. 40 Męczenników, Ś. Piotra i Pawła, i Pantaleona, po trzy dni.
— Korystyszowie: 1szy, w d. 3ch Królow;

2gi, w Niedzielę Syrną; 3ci, w Srzodopoście; 4ty, 8 Maja; 5ty, 29 Czerwca; 6ty, 20 Lipca; 7my, 8 Września; 8my, 29 Września.

W Kaluszu nad Dniestrem. Iszy, w d. 3ch Królow; 2gi, w d. S. Kazimierza; 3ci, w d. S. Jana Nepomuce:; 4ty, w d. Wniebowzięcia N. M. P.; 5ty, w d. Wszystkich Swiętych.

— Kozinie w Pcie Bohusławskim: Iszy, 2 Lutego; 2gi, 25 Marca; 3ci, 23 Kwietnia; 4ty, 29 Czerwca; 5ty, 1 Sierpnia; 6ty, 8 Listopada; 7my, 4 Grudnia.

— Krute w Pcie Bałtskim: Iszy, Na Nowy Rok; 2gi, 23 Kwietnia; 3ci, 20 Lipca; 4ty, 1 Pazdziernika.

— Kalinowce w Pcie Winnickim: Co dwie Niedziel Jarmark, w ciągu roku.

— Lubarze: Iszy, w d. S. Woyciecha; 2gi, w d. Narodzenia S. Jana Chrzciciela.

— Makarowie: Iszy, Na Nowy Rok; 2gi, 30 Stycznia; 3ci, 9 Marca; 4ty, na Zborne; 5ty, 25 Marca; 6ty, 6 Kwietnia; 7my, w d. Jana Dow.; 8my, 6 Czerwca; 9ty, 29 Czerwca; 10ty, 1 Sierpnia; 11ty, 8 Września; 12ty, 23 Pazdziernika; 13ty, 1 Listop; 14ty, 21 Listopada.

— Miropolu: Iszy, Na Nowy Rok; 2gi, 27 Stycznia; 3ci, 10 Marca; 4ty, 25 Kwietnia; 5ty, 8 Maja; 6ty, 25 Maja; 7my, 29 Czerwca; 8my, 27 Lipca; 9ty, 29 Sierpnia; 10ty, 1 Pazdzier.; 11ty, 26 Pazdziernika; 12ty, 6 Grudnia.

— Międzybożu: Iszy, w d. 3ch Królow; 2gi, 24 Lutego; 3ci, w Srzodopoście; 4ty, 23 Marca; 5ty, 6 Kwietnia; 6ty, 8 Maja; 7my, 29 Czerwca; 8my, 20 Lipca; 9ty, 6 Sierpnia; 10ty, 8 Września; 11ty, 26 Września; 12ty, 8 Listopada; 13ty, 20 Grudnia.

— Pulinach: Iszy, 10 Marca; 2gi, 29 Maja; 3ci, 26 Września. A nadto pierwszego dnia każdego miesiąca.

— Pawołoczy: Iszy, Na Nowy Rok; 2gi, 25 Stycznia; 3ci, w 1szą Niedzielę postu 16 Lutego; 4ty, w 5tą Niedzielę postu 16 Marca; 5ty, w Niedzielę Przewodną 6 Kwietnia; 6ty, w dz. S. Marka Ewan: 25 Kwiet:; 7my, 8 Maja; 8my, w dz. SSS. Tróycy 25 Maja; 9ty, w trzy tygodnie po Zesłaniu Ducha Sgo 8 Czerwca; 10ty; 24 Czerwca; 11ty, 20 Lipca; 12ty, 24 Lipca; 13ty, 6 Sierpnia; 14ty, 29 Sierpnia; 15ty, 14 Września; 16ty, 1 Pazdzier:; 17ty, 26 Pazdziernika; 18ty, 8 Listopada; 19ty, 30 Listopada; 20ty, 9 Grudnia; 21szy, 26 Grudnia.

W Starym Konstantynowie: Iszy, Na Nowy Rok; 2gi, w samych ostatkach Zapust; 3ci, 17, Marca; 4ty, 25 Marca; 5ty, 6 Kwietnia; 6ty, 18 Maja; 7my, 12 Czerwca; 8my, 20 Lipca; 9ty, 15 Sierpnia; 10ty, 8 Września; 11ty 1 Pazdzier:; 12ty, 26 Pazdziernika; 13ty, 30 Listopada.

— Starey Sieniawie: Iszy, 30 Stycznia; 2gi, 16 Marca; 3ci, 21 Marca; 4ty, 9 Maja; 5ty, 29 Maja; 6ty, 20 Lipca; 7my, 6 Sierpnia; 8my, 6 Września; 9ty, 1 Pazdzier:; 10ty, 28 Pazdziernika; 11ty, 6 Grudnia; 12ty, 20 Grudnia. A prócz tego przez cały rok każdey Niedzieli targi lepsze; co Piątku podleysze.

— Sławucie: Iszy, 30 Stycznia; 2gi, 23 Kwietnia; 3ci, 24 Czerwca; 4ty, 24 Sierpnia; 5ty, 1 Listopada; 6ty, 21 Listopada.

— Strzyżawce na Podolu: Iszy, w dzień 40 Męczeńnikow; 2gi, w Niedzielę 5tą postu; 3ci, na Rachmański Wełykdeń 12 Kwietnia; 4ty, w d. S. Onufrego; 5ty, w d. Nawiedzenia N. M. P.; 6ty, w d. Ofiarowania N. M. P.; 7my, 9 Grudnia.

— Sudyłkowie: Iszy, w dzień 3ch Królow; 2gi, w dz. Gromniczney N. M. P. 2 Lut.; 3ci, w dz. 40 Męczeńnikow; 4ty, w Niedzielę Miron: 13 Kwiet:; 5ty, 23 Kwietnia; 6ty, 24 Czerwca; 7my, 25 Lipca; 8my, 29 Sierpnia; 9ty, 14 Września; 10ty; 26 Pazdziernika; 11ty, 21 Listopada; 12ty; 9 Grudnia.

— Wiszniowcu na Wołyniu: Iszy, w dzień Gromniczney N. M. P.; 2gi, w dz. S. Jerzego 23 Kwiet:; 3ci, w dz. Narodze: S. Jana Chrzciciela; 4ty, w dz. S. Elijasza; 5ty, w dz. S. Dymitryja 26 Pazdziernika.

TABELA

Wschodu i Zachodu Słońca.

D.	STYCZEŃ.				LUTY.				MARZEC.				KWIECIEŃ.				MAY.				CZERWIEC.			
	wschód		zachód		wschód		zachód		wschód		zachód		wschód		zachód		wschód		zachód		wschód		zachód	
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	8	10	3	50	7	17	4	45	6	16	5	44	4	0	7	0	4	2	7	58	3	25	8	35
3	8	8	3	52	7	13	4	47	6	10	5	50	4	56	7	4	3	58	8	2	3	25	8	35
5	8	5	3	55	7	9	4	51	6	4	5	56	4	52	7	8	3	55	8	5	3	24	8	36
7	8	2	3	58	7	4	4	56	5	58	6	2	4	48	7	12	3	52	8	8	3	24	8	36
9	8	0	4	0	7	0	5	0	5	54	6	6	4	43	7	17	3	48	8	12	3	23	8	35
11	7	56	4	4	6	56	5	4	5	50	6	10	4	40	7	20	3	45	8	15	3	24	8	36
13	7	52	4	8	6	50	5	10	5	44	6	16	4	35	7	25	3	42	8	18	3	24	8	36
15	7	48	4	12	6	43	5	17	5	30	6	20	4	32	7	28	3	38	8	22	3	25	8	35
17	7	45	4	15	6	40	5	20	5	35	6	25	4	28	7	32	3	35	8	25	3	25	8	34
19	7	43	4	17	6	35	5	25	5	30	6	30	4	26	7	34	3	33	8	27	3	27	8	33
21	7	39	4	21	6	30	5	20	5	25	6	35	4	20	7	30	3	30	8	20	3	28	8	32
23	7	31	4	29	6	27	5	33	5	20	6	30	4	16	7	44	3	36	8	24	3	30	8	30
25	7	28	4	32	6	23	5	37	5	17	6	43	4	13	7	47	3	33	8	27	3	32	8	28
27	7	25	4	35	6	19	5	41	5	12	6	48	4	10	7	50	3	30	8	30	3	34	8	26
29	7	23	4	37	—	—	—	—	5	7	6	53	4	6	7	54	3	28	8	32	3	36	8	24
31	7	20	4	40	—	—	—	—	5	2	6	58	—	—	—	—	3	26	8	34	—	—	—	—

D.	LIPIEC.				SIERPIEŃ.				WRZESIEŃ.				PAZDZIER.				LISTOPAD.				GRUDZIEŃ.			
1	3	38	8	22	4	30	7	30	5	36	6	24	6	43	5	17	7	47	4	13	8	23	3	37
3	3	41	8	19	4	33	7	25	5	40	6	20	6	48	5	12	7	49	4	11	8	25	3	35
5	3	44	8	16	4	38	7	22	5	45	6	15	6	52	5	18	7	52	4	8	8	24	3	36
7	3	46	8	14	4	42	7	18	5	48	6	12	6	56	5	4	7	55	4	5	8	25	3	35
9	3	49	8	11	4	46	7	14	5	53	6	7	7	0	5	0	7	57	4	3	8	25	3	35
11	3	52	8	8	4	50	7	10	5	58	6	2	7	4	4	56	8	0	4	0	8	26	3	34
13	3	54	8	6	4	55	7	5	6	2	5	58	7	9	4	51	8	3	3	57	8	25	3	35
15	3	57	8	3	4	59	7	1	6	6	5	54	7	13	4	47	8	6	3	54	8	24	3	36
17	4	0	8	0	5	5	6	55	6	12	5	48	7	17	4	43	8	9	3	5	8	23	3	37
19	4	4	7	56	5	9	6	51	6	16	5	44	7	21	4	39	8	12	3	48	8	21	3	39
21	4	8	7	52	5	13	6	47	6	21	5	39	7	24	4	36	8	14	3	46	8	20	3	40
23	4	11	7	49	5	16	6	44	6	25	5	35	7	28	4	22	8	16	3	44	8	19	3	41
25	4	14	7	46	5	24	6	36	6	32	5	28	7	34	4	26	8	18	3	42	8	17	3	43
27	4	17	7	43	5	27	6	33	6	36	5	24	7	37	4	23	8	20	3	40	8	15	3	45
29	4	24	7	36	5	30	6	30	6	39	5	19	7	40	4	20	8	21	3	49	8	13	3	47
31	4	28	7	32	5	34	6	26	—	—	—	—	7	44	4	16	—	—	—	—	8	12	3	48

